

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

<p>ELŐFIZETÉSI ÁR: Egész évre . . 10 kor. Félévre . . . 6 „</p>	<p>Szerkeszti : DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző. Főmunkatárs : Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadó- ==== hivatal ==== Budapest, Károly-kört 19.</p>
---	---	--

Tartalom : Hagyatéki eljárásunk reformjához. — Magánjogi gyakorlatunk 1905-ben. — Az új svájci öröklési jog. — Felsőbirósági határozatok. — Lapszemle. — Közlemények. — Jogirodalom.

Hagyatéki eljárásunk reformjához.*

(Dr. Baranyai Béla pécsi kir. közjegyzőnek az 1894: XVI. t.-cz. módosításáról készített tervezete.)

VII. Kötelező hagyatéki eljárást előírni oly értelemben, hogy hatósági elismerés nélkül az örökös öröklési jogát nem érvényesítheti és az örökséget birtokba nem veheti: mindenestre ellentétben állana öröklési jogunk alapelveivel. Ez azonban nem zárja ki, hogy bizonyos esetekben, amikor fokozott védelemre szoruló egyének érdeke vagy közérdek parancsolja: az örökhagyó halálával beálló jogalakulás a közhatósági közvetítés és tanusítás garantiáival és nyilvánosságával ruháztassék fel.

Nem zárja ki továbbá, hogy az ilyen esetekre kötelezően előírt hatósági eljárást a felek ne vehessék más esetekben is saját érdekükben önként igénybe. Sőt ellenkezőleg, az ipso jure öröklés elvének érintése nélkül, mégis az előzetes jogvédelem szempontjából és a forgalom biztonsága érdekében kívánatos, hogy a jogutódlás az esetek minél nagyobb számában a hivatalos hagyatéki eljárás igénybevételével bonyolítottassék le, a jogviszonyok kellően tisztáztatván, esetleges pereknek ezáltal eleje vétessék és a jog-

* L. előző közleményeket lapunk ez évi 1. és 2. számában.

háramlás nyilvánossága által a jóhiszemű forgalom igényei is kielégíttessenek.

A hagyatéki eljárás tehát nemcsak kötelező alkalmazásában kell hogy rendeltetésének mindenkép megfeleljen, de emellett úgy is szabályozandó, hogy a felek abban, ha a törvény értelmében nincsenek is reáutalva, mindazonáltal a jogviszonyaik rendezésére legalkalmasabb eszközt lássák és mint ilyent azt önként is igénybevegyék. Ebből a szempontból tekintve már most, mai hagyatéki eljárásunk egyik főhiánya épen az, hogy egyik alakja, a hagyatéki tárgyalás, az osztrák kötelező *Verlassenschaftsabhandlung* mintájára lévén kiképezve, nem felel meg azon igényeknek, melyek egy, az érdekeltek által szabadon igénybevehető és ennél fogva szabad dispositiójuk alá eső eljárástól megkövetelhetők; másik alakja, az örökösödési bizonyítvány pedig, egy teljesen elavult és gyakorlatilag egészen céltalan intézménnyel, a hirdetményi eljárással összekapcsolva, minden inkább, mint az önjogú örökösök szabad rendelkezésének megfelelő, a hagyatéki tárgyalásnál egyszerűbb és gyorsabb módja az eljárásnak.

A hagyatéki eljárásnak ugyanis kettős feladata van. Az egyik az *öröklési jog hiteles tanusítása*, melyre az örökösnek a mindennapi forgalomban, magánosokkal szemben és hatóságok előtt, követelések érvényesítésénél, letétben lévő hagyatéki értékek feletti rendelkezéshez stb. mindaddig esetről-esetre folyton szüksége van, míg az örökhagyói jogokban való utódlás és az örökhagyói vagyonnak saját vagyonába való beolvadása teljesen befejezve nincs. A másik az *örökség átvételének közvetítése és tanusítása*, nevezetesen: bizonyos hagyatéki vagyontárgyak megszerzéséhez az öröklés tényén kívül szükséges külön szerzési cselekmények (telekkönyv) foganatosítása; több örökös esetében a megállapodások felvétele és hitelesítése; a vagyonközösség feltételeinek vagy az osztálynak megállapítása stb.

Mai jogunk szerint mindkét célra ugyanaz az eljárás szolgál, nevezetesen vagy a hagyatéki tárgyalás és az azt befejező hagyatékátadás, vagy a hirdetményi eljárás és az annak befejezése után kibocsátott örökösödési bizonyítvány. Az illetén rendezésnek hátrányai pedig szembetűnők.

1. Vannak ugyanis és ezek a leggyakrabbi esetek, mikor az önjogú örökös vagy örökösök az örökség átvételét egészen magánúton eszközölhetik, ellentétek közöttük nincsenek, ingatlanok a

hagyatékhöz nem tartoznak. Hanem csupán arról van szó, hogy például az örökös egy az örökhagyó nevére valamely nyilvános pénztárban letett összeget akar felvenni; vagy az „örökös“ javára szóló biztosítási kötvényt akar folyósíttatni; vagy egy örökhagyói követelést akar érvényesíteni stb. Mindezen esetekben nincs egyébre szüksége, mint örökjogának, esetleg ha több örökös van, örökjoga terjedelmének egyszerű tanusítására. Mai jogunk szerint azonban, ha ezt el akarja érni, vagy az örökösödési eljárást kell megindíttatnia és a hosszadalmas hagyatéki tárgyalást, az egész hagyatékra és minden avval összefüggő kérdésre nézve megtartatnia, vagy pedig a 104. § értelmében kibocsátandó örökösödési bizonyítványt kell igénybe vennie. Ámde utóbbi az ilyen esetekben elsősorban döntő gyorsaság szempontjából semmiben sem előnyösebb a hagyatéki tárgyalásnál. Sőt épen ellenkezőleg. Mert a 76. § értelmében hagyatékátadó végzés, ha leszármazók egyedül vagy házastárssal együtt örökölnék, három hónap előtt is hozható, ellenben örökösödési bizonyítvány a 101. § értelmében három hó eltelte előtt semmi körülmények között ki nem adható.

Az ilyen esetekben, mikor egyszerűen az örökös legitimációjáról van szó, nincsen szükség a hagyatéki tárgyalásra vagy bármely ahhoz hasonló oly eljárásra, mely az örökség átvételének teljes rendezésére terjed ki. A hagyatéki tárgyalásnak szabályai kötelezően vannak előírva. Ezek szerint elsősorban az egész hagyatéki vagyronról leltár veendő fel és a továbbiakban az egész öröklési jogviszony tisztázandó. Valamennyi érdekelt megidézendő stb. stb. Nyilvánvaló, hogy mindez a hivatalos örökösödési eljárás szempontjából van megállapítva s annak eseteiben az eljárás rendeltetésének meg is felel. De arra az örökösre nézve, aki egyszerűen igazoltatni akarja öröklési jogát, a tényleges hagyatékra való minden vonatkozás nélkül, csupán azért, hogy valamely felmerült concret esetben mint örökhagyó jogutódja léphessen fel: teljesen felesleges terhet jelent és hosszadalmasságával csupán meghiusítja a célt, mely miatt igénybevetetett. Szóval a mai hagyatéki tárgyalás nem alkalmas eszköze az örökös egyszerű legitimációjának. De nem felel meg a mai, a hirdetményi eljárással összekapcsolt örökösödési bizonyítvány sem, mert nincsen értelme annak, hogy a bíróság a rendelkezésére bocsátott adatok alapján ne győződhessék meg az érvényesített öröklési jog alaposágáról, hanem kénytelen legyen a legegyszerűbb esetekben is hirdetményt kibocsátani és a talán tiszta

chicane-ból bejelentett legalaptalanabb igény folytán is az örökös ismét a rendes örökösödési eljárásra és a hagyatéki tárgyalásra utasítani. Egyáltalán az egész hirdetményi eljárás egy elavult intézmény, mert a mai forgalmi viszonyok mellett a hirdetmény közzététele csak papíron biztosít nyilvánosságot és csupán a hirdetmény folytán még sohasem jelentkezett érdekelt.

2. Viszont azokban az esetekben, mikor nem az örökös egyszerű legitimitációjáról, hanem az egész hagyaték rendezéséről: az örökség átvételéről, a hagyatéki tárgyak birtokbavételéről, a terhek kielégítéséről és az osztály foganatosításáról van szó, még ha az örökösök mind önjogúak is, erre csakis egy olyan eljárás lehet alkalmas, melyben az érdekelték közötti megállapodások létrejöttét egy közhatósági közeg közvetíti.

Egy ilyen hivatalos eljárásban egyes érdekeltéknek ha nem is kifejezett ellenmondása, de mindenesetre passiv ellenállása leküzdhető, a meg nem jelenő örökösre beálló mulasztási jogkövetkezmények kimondása által. A létrejött megállapodások emellett a közhitelesség garanciáival ruháztatnak fel. Mindezzel számos, különben alig kikerülhető pernek eleje vétetik. Ezzel az eljárással továbbá összekapcsolható bizonyos hagyatéki vagyontárgyaknak egyesek ellenmondása dacára bizonyos esetekben elrendelhető értékesítése, vagyis bizonyos mértékben az osztálynak perenkívüli kikényszerítése is.

Végül ugyanezen eljárás keretén belül megtörténhetik bizonyos hagyatéki tárgyakra, nevezetesen az ingatlanokra nézve, az öröklés tényén kívül szükséges külön perlési cselekmények, a telekkönyvi bevezetések foganatosítása is.

A tulajdonképeni hagyatéki rendezésre tehát csupán egy hivatalos eljárás, a mai hagyatéki tárgyalás, a Baranyai-féle örökségátvételi tárgyalás, vagy ezekhez hasonló valamely eljárás lehet alkalmas, de semmiképen sem a mai örökösödési bizonyítvány, mely egyfelől abban a pillanatban megtagadja a szolgálatot, amint bármely alaptalan igény jelentetik be, másfelől pedig a hirdetmény közzététele által csak papíron biztosított nyilvánosság mellett semmiképen sem garantálja, hogy az alapos ellenigénylők nem fognak mellőztetni.

Összefoglalva a mondottakat, sem a mai hagyatéki tárgyalás, sem a mai örökösödési bizonyítvány nem alkalmasak az örökjog

egyszerű tanusítására, utóbbi pedig egyáltalán nem lehet eszköze a tulajdonképeni hagyatéki rendezésnek.

VIII. A hagyatéki eljárás fentvázolt kettős rendeltetéséhez képest két külön, egymástól független és egymással párhuzamos eljárást kell létesíteni.

1. Mindazon esetekben, melyekben ma, — ezenkívül pedig még abban a két esetben is, ha a hagyatékhoz egyáltalán ingatlan tartozik, vagy ha az örökhagyó egész vagyonáról rendelkezett, de örökös nem nevezett — hivatalból, különben pedig az örökös, utóörökös, végrendeleti végrehajtó, hagyományos vagy köteles részre jogosított kérelmére *hagyatéki tárgyalásnak* van helye. A hagyatéki bíróság által elrendelt hagyatéki tárgyalás az illetékes kir. közjegyző kizárólagos hatáskörébe tartozik, de a foganatosítás csak hagyatékbirosági jóváhagyás után történhetik. A hagyatéki tárgyalás ugyanarra és ugyanazon szabályok mellett volna megtartandó mint ma. Csupán a kötelesrészre jogosítottak és a hagyományosok tekintetében kellene a Baranyai-féle tervezet 90—94. §-ait a mai intézkedések helyébe léptetni.

Ha ellentétes öröklési igények nincsenek, a kir. közjegyző a létrejött megállapodásokról jegyzőkönyvet vesz fel és arról tanusítványt állít ki, mely jogerős hagyatékbirosági jóváhagyás után foganatosítás végett a kir. közjegyző által a telekkönyvi hatósághoz, nyilvános letéthyelyekhez stb. megküldetik.

Ha ellenben ellentétes öröklési igények forognak fenn, a kir. közjegyző ezekről és arról állít ki tanusítványt, hogy a fennálló törvényes szabályok (mai 1894: XVI. t.-cz. 85. §) értelmében ki tartozik záros határidőben a pert megindítani. Ezen tanusítványnak jogerős hagyatékbirosági jóváhagyása után, a per megindításának elmulasztása esetében a perreutasítottnak, a per megindítása esetében és befejezése után pedig a pervesztesnek igényére való tekintet nélkül tartandó meg a tárgyalás és állítandó ki az előbb említett tanusítvány.

Megjegyzendő azonban, hogy annak megállapítása, vajjon a bejelentett öröklési igény folytán egyáltalán perreutasításnak van-e helye, szabad mérlegelésre volna bízandó. Nem szabad kizárni, hogy, ha egy nyilván alaptalan igény jelentetik be, ne lehessen arra való tekintet nélkül az előbb említett tanusítványt kiállítani, mintha ellentétes igény be sem jelentetett volna. Természetesen ezen tanusítvány foganatosításának csak hagyatékbirosági jogerős

jóváhagyás után van helye és természetesen, hogy a tekintetbe se vett igénylő igényét a törvény rendes útján azért érvényesítheti. De nincsen annak semmi értelme, hogy a hagyatékbíróság, két, esetleg három forum, ne jelenthessenek ki valamely igényt nyilván alaptalannak, hogy az perben ugyan, ha tetszik, érvényesíthető, de az igazi örökös birtokbalépését fel nem tarthatja. Szóval a mai obligatorius perreutasítást kiküszöbölendőnek tartjuk. Ma előfordulhat, hogy egy teljesen alaptalan igénylő, például örök-hagyónak egy unokatestvére, mikor testvérei vannak, mint törvényes örökös csupa chicane-ból, bosszantásból fellép és megakadályozza az átadást, mert a 84. § értelmében a perreutasítás kötelező, a hagyatékbíróság mérlegelésének egyáltalán nincs helye. Ennek semmi értelme sincs. Ugyanazokra a bíróságokra, melyek azután érdemben határoznak és döntenek az igények felett, reá lehet bízni, hogy megbírálják, mely igény látszik eléggé alaposnak, hogy a birtokba lépést feltarthassa és melyik mutatkozik oly alaptalannak, hogy az illető a birtokon kívüli érvényesíthetéssel is megelégedhetik.

A hagyaték biztosítása és értékesítése tárgyában leendő intézkedések szintén a kir. közjegyző hatáskörébe volnának utalandók, természetesen ép úgy, foganatosítás előtt, a jogerős hagyatékbírósági jóváhagyás fentartásával.

Ez a főbb vonásaiban vázolt eljárás, vagyis nagyjában a mai hagyatéki tárgyalás, de hagyatékátadás helyett *a nem vitás igényekről és a létrejött megállapodásokról kiállított és ezért hagyatékbírósági jóváhagyás után foganatosítandó közjegyzői tanusítvánnyal* — szolgálna a tulajdonképeni hagyatéki rendezésre.

2. Emellett tisztán az öröklési jogok tanusítására szolgálna *az öröklési bizonyítvány*, melyet a hagyatéki bíróság bocsát ki az örökös kérelmére öröklési jogáról, illetve annak hányadáról. Az eljárás a kibocsátás körül kétféle. Mindazon esetekben ugyanis, mikor hagyatéki tárgyalásnak akár hivatalból van helye, akár annak elrendelése kérve lett: örökös bizonyítvány csupán annak befejezése után adható ki. Azon tények, melyeken a hagyatékbíróság által jogerősen jóváhagyott közjegyzői tanusítvány alapszik, újabb igazolásra nem szorulnak. Ellenben ha hagyatéki tárgyalás esete nem forog fenn, az örökös bizonyítvány kiadását kérő törvényes örökös a törvényes örökös kapcsolatot (leszármazók és házastárs halálesetfelvétellel, a többiek anyakönyvi kivonattal), a végrendeleti örökös pedig a végintézkedést (törvénytábla alaki kellékekkel bíró

már kihirdetett végrendelet megjelölésével vagy kihirdetés végett való bemutatásával) igazolni tartoznak.

Minden esetben pedig a hagyatéki bíróság az örökös bizonyítvány kiadása felett szabad mérlegelés alapján határoz, esetleg hivatalból is megejtett nyomozás és mások meghallgatása után, esetleg pedig netáni igénylőknek jelentkezésre való hirdetményi felhívása mellett.

Az örökös bizonyítványban egyszerűen csak az mondatik ki, hogy az örökös utáni öröklés joga mily jogcímen, mily kötelezettségekkel, esetleg az utóörökös jogával, vagy az özvegyi vagy más haszonélvezeti joggal terhelt, kit vagy kiket és mily arányban illet.

A helytelennek bizonyult örökös bizonyítvány kérelemre vagy hivatalból is bevonandó, vagy amennyiben ez nem volna lehetséges, semmisnek nyilvánítandó és ez közléteendő.

Az örökös legitimitációjára kizárólag ez az örökös bizonyítvány szolgálna, és kizárólag ehhez fűződne a magánjogi tervezet 2000. §-ához megállapított anyagi joghatályok. A hagyatéki tárgyalás pedig tisztán egy közhatósági functionarius által közvetített hagyatékredezési, egyezségi, osztály- és ingatlanátírási eljárás volna. A kettő egymástól független, de egymásmellett is igénybevehető eljárás. Egymással ellenmondásba pedig nem kerülhet, mert a hagyatéki bíróság mindig csak annak befejezésével és így annak eredményéhez képest adhatja ki az örökös bizonyítványt. Ami nem zárja ki, hogy ha bármely okból a hagyatéki tárgyalás eredménye később perben megdöntetik, a hagyatéki bíróság ne a hagyatéki tárgyalás, hanem a perben hozott ítélet értelmében bocsáthassa ki az örökös bizonyítványt. Ilyen esetben is, mint minden esetben, a hagyatékbíróságra ruházott szabad mérlegelés biztosítja a helyes eredményt.

Ez a hagyatéki eljárás megfelelne körülbelül a német *Erbschein* és *Erbenauseinandersetzung* intézményeinek, azzal a különbséggel, hogy utóbbinak tárgyát nem épen csak az örökösök közötti osztály, hanem egyáltalán minden hagyatéki rendezés képezné és hogy az bizonyos esetekben hivatalból is foglalna helyt.

*

A részletes szabályok kidolgozására vagy épen teljes tervezet szövegezésére hivatottságot nem érezve, csupán a felvetett reform-eszmékhez való hozzájárulás volt az ezen cikkel befejezett fejtegetések célja.

H. Sz.

Magánjogi gyakorlatunk 1905-ben.*

Azon tapasztalathoz, hogy lényegbe vágó kérdésekben is a Curia időnként váltakozó álláspontot foglal el, épen a *közjegyzői rendtartás* terén szolgáltatott az elmúlt év újabb adatot. A régebbi gyakorlattal szakítva a Curia ugyanis legújabb időkig azt tartotta, hogy a közj. rendt. 82. §-a értelmében alkotott végrendelet érvényességéhez szükséges, miszerint a tanuk nemcsak a felolvasásnál, helybenhagyásnál és aláírásnál, hanem a végakarát személyes kijelentésénél is jelen legyenek, mert ez „az ügymenetnek ép oly lényeges kellékét” képezi. Most azonban az 1905. november 7-én hozott ítéletével (335) ismét, mint régebben, azt mondotta ki a Curia, hogy a „82. §-ban említett ügymenet alatt a dolog természetéhez képest, sőt a 74. § szerint is csak az ügylet jogi alkat-elemeit képező jogcselekmények értendők s így a törvény rendelkezésének teljesen megfelel az, hogy a tanuk jelen vannak az okirat felolvasásánál és akkor, mikor a végrendelező az előtte felolvasott végrendeletre nyilatkozik és azt aláírja vagy kézjeggyével ellátja.” Felesleges talán megjegyezni, hogy a közjegyzői felelősség szempontjából nem lenne tanácsos, a Curia ezen legújabb álláspontjának állandóságában túlságosan bizakodni.

Hogy a házastárs cégvezetői kirendelése az 1886:VII. t.-cz. 23. § a) pontja alá eső általános meghatalmazásnak tekintendő (3), immár állandó gyakorlat. A bírói megbízás teljesítésére kitűzött határidő elmulasztása oly kötelességmulasztás, mely a teljesítésig folyton tart s így az esetleg fenforgó fegyelmi vétségnek elévülése nem számítható az elmulasztott határidőtől (215). A kir. közjegyző, mint bírói kiküldött által elkövetett sikkasztás által okozott kárért a kincstár a megbízási viszony általános magánjogi szabályai szerint felel (74). A női tartásról való egyezség érvényéhez (5) közjegyzői okirat szükséges, ellenben az özvegyi jogról való lemondásához (134) nem.

A *hagyatéki eljárás* terén ép oly kevésbé, mint eddig, az elmúlt évben sem igen találkoztunk elvi jelentőségű felsőbbirósági határozatokkal. Ennek okait más helyütt** kifejtettük, reámutatva ugyanott arra is, hogy ebből épen nem volna helyes arra követ-

* A zárójelben közbeszúrt számok alatt található a vonatkozó határozatok lapunk múlt évi folyamában.

** L. m. évi folyam 255. és 302. lapszám.

keztetni, mintha az 1894:XVI. t.-cz. egyes rendelkezései körül a gyakorlatban nem uralkodnának nagyon is lényeges controversiák. Az, hogy valamely alapítványra rendelt hagyatéki vagyon a kormányhatóságilag jóváhagyott alapítólevél kiállítása és bemutatása előtt át nem adható, állandó gyakorlatnak tekinthető már (77), ellenben az alapítvány jogi fogalmának meghatározása körül még mindig napirenden vannak az ellentétes határozatok (300). A hagyatékot nem képező életbiztosítási összeg után közjegyzői díj nem számítható (297). A közjegyzői díjak a kötelesrésze jogositottat is terhelik (106). Hagyatéki értékek felosztásával csak kir. közjegyző bízható meg (294). Ha a hagyatékhoz jelzálogos követelés tartozik, a hagyományok biztosítása zálogjogi bekebelezéssel történik ép úgy, mint ingatlanokra (336). A hagyaték felosztására nézve a közjegyző előtt létrejött szóbeli egyezség érvényesíthető, még ha az arról felvett tárgyalási jegyzőkönyv nem is iratott alá (9).

A *telekkönyvi rendtartás* körében kimondatott, hogy a bérleti jog a bérleti idő lejártával a bérbeadó kérelmére törlendő a bérlő törlési nyilatkozata nélkül is (111). Horvát-Szlavonországban kiállított okiraton lévő aláírásnak nem kell hitelesítve lennie (15). Hagyatéki leltár, ha abba valamely tartozás fel is vétetett és az illető adós azt alá is írta, nem olyan közokirat, melynek alapján zálogjog előjegyzésének volna helye (16). Lényegesen korlátoztatott a könyvkivonat alapján való zálogjogelőjegyzés. Igazolandó, hogy az előjegyeztetni kért követelés kereskedelmi ügyletből ered (113. 261. 306), egyáltalán a könyvkivonatból a jogügyletnek, melyből a követelés ered, ki kell tűnnie (260), Ausztriában kiállított könyvkivonat alapján pedig csak a viszonyosság igazolása mellett van helye az előjegyzésnek (139). A terhelési tilalom tárgyában hozott ellentétes táblai döntvényekre már az illető helyeken (13. 14. 108. 138. 188. 189. 303) felhívtuk a figyelmet és csak ismételtük, hogy a Curianak 74. sz. teljes ülési döntvényével szemben kezdettől fogva felmerült kifogások teljes igazolást nyertek, amennyiben az elidegenítési és terhelési tilalmak *feljegyezhetőségének* kérdése tényleg eldöntetlen maradt.

A *cégügyek* kezelésében irányadóul szolgáló budapesti gyakorlatban, mint már évek óta, úgy az elmúlt évben is a cégvalódiság elvének fokozott érvényesítése áll előtérben. Nem jegyeztettek be a következő jelzők: „magyar bank” (53), „Országos” (147), „mezőgazdasági árú- és hitelforgalmi vállalat” (192), „m. sz.” („mint

szövetkezet“ helyett) (265), „nemzetközi“ (308). Annak, hogy a cégbirtokos nő, a cégszövegből ki kell tűnnie (18) és pedig ha férjes nő, ezen minőségének is (80. 308). Ügyvéd, mint részvénytársasági igazgató a maga részére szóló meghatalmazást aláírhatja (145). Együttes cégjegyzésnél a czímpéldányok is az együttes cégeljárásokkal állítandók ki (55).

Azon állandó gyakorlattal szemben, hogy az óvásban csak a váltótulajdonost, vagyis azt, akinek részére az óvás felvételre és nem az esetleges meghatalmazottat, aki a váltót óvatolás végett átadta, kell megnevezni (19), találkoztunk ellenkező határozattal is (81). Hogy a fizetési helylyel ellátott váltó bemutatásának a fizetési helyen az elfogadónál, vagy a fizetőnél kell-e történnie, illetve megkíséreltetnie, még mindig homályban hagyott kérdés (56. 268). Az, hogy az intézvényezett időközben meghalt, nem ment fel a bemutatás megkísérlése alól (266).

Az anyagi magánjog kérdéseibe vágó gyakorlat különös jelentőséggel bíró döntést nem igen mutat fel. Kimondatott, hogy a kiskorúság alatt aláírt váltón alapuló tartozásnak a nagykorúság elérése után való elismerése csupán a követelésnek köztörvényi és nem váltói úton való érvényesítésére ad jogot (162). A nagykorúság a nagykorúsító határozattal veszi kezdetét, még ha az csak utóbb is emelkedett jogerőre (228). Az a szabály, hogy a törvénytelenítési per folyamatba tételére csak a férjnek, örököseinek pedig csak akkor van joga, ha a férj halála előtt a pert meg akarta indítani, de abban akadályozva volt, nem zárja ki a házasságban született gyermek törvénytelen leszármazásának bizonyítását örökösödési perben és ez alapon az öröklési jog megvonását (318).

Az ingatlanra bekebelezett haszonélvezeti jog kizárja az önkéntes árverés elrendelhetését (203), vagy a vagyonszétválás megszüntetése iránti kereseti jogosultságot (231) a haszonélvezetre jogosított beleegyezése nélkül.

A községi jegyző megtéríteni tartozik a hibásan szerkesztett végrendeletben nevezett örökösöknek a végrendelet hatálytalanításából eredő kárát (64). Ha a törlesztés kölcsönről kiállított kötelezvényben a hitelező felmondási joga kikötött, az a szokásos stornodíj mellett az adó is megilleti, még ha kifejezetten ellenkező megállapodás is foglaltatik a kötelezvényben (92). Házastársak részéről közösen tett ajándékozás az egyik házastárs ellen elkövetett hálátlanság miatt egészben visszavonható (227). Lakbérfelmondásra

valamely ingatlan új tulajdonosa csak a tulajdonjognak telekkönyvi bekebelezése után van jogosítva (124). Hogy külön kikötés hiányában ki tartozik a nyugtábejegyzést viselni, még mindig eldöntetlen kérdés. A Curia egyszer az adóst (63), egyszer a hitelezőt (358) jelenti ki erre kötelezett félnek. Részletfizetési megállapodásoknál szem előtt tartandó a Curia azon álláspontja, hogy külön ily értelmű kikötés hiányában valamely részlet elmulasztása még nem teszi lejárttá az egész tartozást (159).

Hozományrendelés hálátlanság miatt vissza nem vonható (66). A hozományrendelés, mint visszteher nélküli ügylet (322), a hozomány visszaadása, mint a csódtörv. 28. § 3. pontja alá eső ügylet csódban hatálytalanítható (148).

Az ági vagyon természetben illeti meg az ági örökösöket, ha még természetben megvan; ha pedig nincs meg, azon értékben, melyért értékesítve lett (82. 193. 195. 241). A kötelesrész sértő ajándékozás azon értékben veendő számításba, melylyel az ajándék az ajándékozás időpontjában bírt (273. 346). A kötelesrész kiegészítésére a megajándékozottak sohasem egyetemlegesen kötelezvék. A kötelesrész mindig az az ajándékozott tartozik kiegészíteni, akinek megajándékozásával a kötelesrész megsértetett, tehát az utóbb megajándékozott. Egyszeri ajándékozásnál az ajándék arányában együttesen (314). A törvényes örökösök és a törvényes örök. kapcsolaton kívül állók kötelezettsége a kötelesrész kiegészítésére, előbbieket csupán a törvényes örökrészen felül jutott, utóbbiakat az egyáltalán nekik jutott érték arányában terheli (347). A végrendeletek alaki kellékei tekintetében, mint rendesen, az elmúlt évben is, sok a felsőbirósági határozat. Az 1876 : XVI. t.-cz. rendelkezéseinek értelmezésében egységes és végleges gyakorlat bizonyára már nem fog létrejönni. Annyi azonban megállapítható, hogy újabban az irányzat inkább a kevésbé szigorú és szó szerinti értelmezés felé hajlik. Így a Curia következetesen eltekint a külön záradék kellékétől és elegendőnek tartja, ha magából a végrendelet szövegéből kitűnik a végrendeleti cselekvények teljesítése (198. 240). A tanuk „együttes“ jelenlétét igazolja az általuk használt „előttünk“ kifejezés (128). Az, hogy a végrendeletet az egyik tanu olvasta fel, igazoltnak fogadtatik el, mert nem bizonyított, hogy más is lett volna jelen (343). A felolvasó tanut megnevezni egyáltalán nem szükséges (344). Felolvasás helyett elegendő a végrendelet anyanyelvén való megmagyarázás (85). A hivatalvesztés időtartamának

lejárta után a tanuskodási képesség elismertetik (83). Hogy a közös végrendelet mennyiben köti a túlélőt, teljes bizonyossággal gyakorlatunkból még mindig meg nem állapítható. Annyi bizonyos, hogy az előbb elhalt juttatásainak elfogadása bizonyos kötelezettséget ró a részesített túlélőre (196. 236). De hogy a túlélő csupán az elhalttól örökölt vagyona nézve (272), vagy egyáltalán minden vagyonára, vagy csupán a már megvált és nem a később szerzetre nézve (196) is van-e kötve: továbbra is nyílt kérdés.

A végrehajtási eljárásból kiemelendőnek tartjuk a Marosvásárhelyi kir. tábla 15. sz. polg. t. ü. döntvényét, mely szerint a végrehajtató ügyvédje a kiküldött költségeiért egyetemlegesen felel a féllel (233). Homlokegyenest ellenkező határozatot hozott azonban a pozsonyi kir. tábla (284).

—sch—

Az új svájci öröklési jog.

(Folytatás.)

II. Általános szabályok.

1. §. *Hagyaték. Öröklés.* A törvény mellőzi a hagyaték és örökség fogalmainak definitióját. Az 577. § szerint: „Mit Vorbehalt der gesetzlichen Ausnahmen gehen die Forderungen, das Eigenthum, die beschränkten dinglichen Rechte und der Besitz des Erblassers . . . über und die Schulden des Erblassers werden zu . . . Schulden der Erben.“ A hagyatékot tehát örökhagyó összes vagyoni viszonyai képezik, amennyiben nem személyéhez kötvék (személyes szolgálomak, szolgálati viszony stb.), vagy különleges törvényes rendelkezésekből nem következik az ellenkező. Az örökjog erre nézve csak egy szabályt tartalmaz, hogy t. i. az életbiztosítási összeg, ha a kötvény a jogosított nevére szól, vagy neki még élők között átadatott, hagyatékot nem képez (580. §).

Az örökség mint egész száll át az örökösökre (577. §. Die Erben erwerben die Erbschaft als Ganzes. . .), aminek megfelelően az örökösök az örökhagyó tartozásaiért is elvileg személyesen és korlátlanul felelnek.* (U. o. Die Schulden des Erblassers werden

* Hazai jogunk szerint az egyetemes jogutódlás elve csak a vagyon cselekvő alkotórészeire nézve érvényesül oly értelemben, hogy azokat az örökös nem külön szerzési tények, hanem az örökösödés ténye által szerzi meg. Ellenben a vagyon szenvedő alkatrészeiben jogutódlás nem áll be, hanem az adósságok csak a hagyaték terhére képezik. (L. Fodor V. Öröklési jog. 28. 1.)

zu persönlichen Schulden der Erben.) Az örökösök tehát az örökhagyó egyetemes jogutódai, ellenben a hagyományosok és az ezekkel egy tekintet alá eső azon örökösök, kik (házastárs, déd- szülői rokonok) a hagyaték bizonyos hányadának csupán haszonélvezetét öröklik, csakis személyes követelési joggal bírnak (578. 579. §§). Az egyetemes jogutódlás folytán az örökösök az örökhagyó követeléseit, tulajdonjogát, idegen dologbeli jogait és birtokát, amennyiben külön törvényes rendelkezésekből más nem következik (telekkönyv), az öröklés ténye által egyszerre és külön szerzési cselekmény nélkül szerzik meg. (577. § 2. bek. „ohne weiteres.“)

Az örökség, az öröklés megnyíltával, vagyis örökhagyó halálával, a törvény erejénél fogva ipso jure száll át az örökösökre, (577. §. Die Erben erwerben die Erbschaft . . . mit dem Tode des Erblassers von Gesetzes wegen) külön szerzési cselekmény nélkül, de a visszautasítástól, mint felbontó feltételtől függően. A hagyományosok is ipso jure szerzik meg a hagyomány követelési jogát, mely esedékessé válik, ha az örökös az örökséget elfogadta, vagy már vissza nem utasíthatja. A részletes szabályok az örökség megszerzéséről és a hagyományokról szóló fejezetekbe tartoznak.

2. §. *Az öröklés előfeltételei* egyrészt az örökhagyó, másrészt az örökös részéről forognak fenn.

A) Az örökhagyó részéről egyedüli előfeltétel annak *halála* (554. §). Aki valamely személy halálát állítja, azt bizonyítani tartozik (30. §). Ha emellett az érvényesített jogok azon is alapulnak, hogy valamely személy egy másikat túlélte, ez is bizonyítandó, ami ha nem lehetséges, az illetők egy időpontban elhaltnak vélelmezhetnek.* (30. § 2. bek.) A halál első sorban anyakönyvi kivonattal, de más eszközökkel is bizonyítható (31. §) Ujítás az a szabály, hogy, ha a holttestet nem is látta senki, a halál bizonyítottnak tekintendő, ha az illető személy hitelt érdemlő tanúk előtt oly körülmények között tűnt el, melyekből halálát biztosra lehet venni (32. § — péld. vízbefulás). Ezzel nyilvánvaló esetekben hosszadalmas eljárás és határidőbevárás mellőztetik.

A *holttányilvánítás* intézményének helyébe az *eltüntté nyilvánítás* (Verschollenheitserklärung) lép és ennek megfelelően az öröklés

* A commoriensek vélelme, tehát eltérőleg az eddigi jogoktól, nem csupán közös veszedelem alkalmával történt elhalálozás esetére, hanem egyáltalán felállítatik az esetre, ha jogok a korábbi vagy későbbi elhalálozásból származtatnak s egyik sem bizonyítható.

megnyílik nemcsak olyan személy után, akinek halála bizonyított, hanem olyan személy után is, aki eltűntnek nyilvánított. Ugyanazon jogok érvényesíthetők, mintha meghalt és halála bizonyított volna.* Az eltűntté nyilvánításnak helye van, ha az illető nagy halálveszedelemben eltűnt, ettől számított legalább 1 év után előterjesztett kérelemre és szintén az eltűnéstől számított legalább 2 éves határidő tüzésével. Vagy ha az illető híradás nélkül távol van, az utolsó híradástól számított legalább 5 év után előterjesztett kérelemre és szintén az utolsó hírtól számított legalább 6 éves határidő tüzésével. A határidők tehát az eddigi jogokkal szemben feltűnően rövidek. A kérelemre mindenki jogosítva van, aki az eltűnt halálából jogokat származtathatna. Ezenkívül, ha egy eltűntnek vagyona 10 év óta hivatalos őrizetben van, vagy az illető már a 100. életévét betöltötte volna, hivatalból is helye van az eltűntté nyilvánítási eljárás megindításának (567. §). Az eltűntté nyilvánítás hatálya az eltűnés, illetve utolsó híradás időpontjára visszahat, tehát *ex tunc* áll be (33—36. §§). Az eltűntté nyilvánított után az öröklés megnyílik ugyan, de figyelemmel a rövid határidőkre, csupán bizonyos cauteálák mellett. Nevezetesen a halálveszedelemben való eltűnés esetében 5 évig, a híradás nélküli távollét esetében 15 évig az örökség birtokbavételétől számítva, semmiesetre sem tovább azonban, mint az eltűnt 100. életévéig, az örökösök biztosítást tartoznak nyújtani (563. §). Ha az eltűnt visszatér, vagy mások jogosultsága bizonyíttatik, a jó- vagy rosszhiszemű birtoklás szabályai szerint visszaadásnak van helye (564. §).

B) Örökös csak az lehet, aki örökhagyó elhalálózása időpontjában *még és már* él. Az örökhagyó túlélése tehát bizonyítandó, ami ha bármilyen esetben és bármily okból nem lehetséges, az egy időpontban való elhalálózás már említett vélelménél fogva (30. § 2.) arra vezet, hogy az illető örökösnek nem tekinthető s így örökösre az öröklési jog nem száll át (559. §). Ugyanez áll a hagyományosokra nézve azzal, hogy az örökhagyót túl nem élő hagyományosnak rendelt részesítés alól a terhelt szabadul (560. §). Ha az, hogy az örökös az örökhagyó elhalálózása időpontjában élt-e még, vagy már meg volt halva, azért nem állapítható meg, mert az illető eltűnt: örökrésze hivatalos őrizetbe veendő

* A holtánnyilvánítás intézménye mellett, péld. a mi jogunkban is, a halál vélelmeztetik s így nincs kivétel azon szabály alól, hogy *viventis nulla hereditas*.

és azok, kik nem létezése esetében örökösök lennének, halálveszedelemben való eltűnés esetében ettől számított 1 év, híradás nélküli távollét esetében pedig, az utolsó hírtól számított 5 év múlva az örökség kiadását kérhetik. Biztosítás és esetleges visszaszolgáltatásra nézve ugyanaz áll, mint az eltűntté nyilvánított utáni öröklés esetében (565. §). Ennélfogva tehát ilyen esetben, tekintet nélkül az eltűntté nyilvánítás hatályának időpontjára (36. §) az vélelmeztetik, hogy az eltűnt örökhagyó elhalálózásakor már nem élt.

Azon szabály alól, hogy az öröklés megnyílásakor az örökösnek már élnie kell, két kivétel van. Az egyik a méhmagzat, feltéve, hogy utóbb élve megszületik (561. §). A másik az örökhagyó által kijelölt oly személy, aki az öröklés megnyíltakor még fogantatva sem volt s ennélfogva utóörökösnek tekintendő, az utóöröklés születése időpontjában nyilván meg és addig is a törvényes örökösök mint előörökösökkel illetve meg a hagyatékkal (562. §).

C) Az örökös részéről az öröklés további előfeltétele az *öröklési képesség*. Ezzel általában mindenki bír, aki jogképes. (556. § 1. bek.) Az egyén jogképessége alól kivétel (pl. külföldi) nincsen (6. §. *Rechtsfähig ist Jedermann*). Jogképesek elvileg a jogi személyek: testületek, egyletek és alapítványok is, azonban a holtkez korlátozásaival. Nevezetesen a kantoni törvényhozásoknak fentartatik, 1000 francon felüli vagy ingatlanrészesítések érvényességét mindenkor állami jóváhagyástól függővé tenni (72. § 1). Külföldi jogi személyek pedig ingatlanokat csupán a szövetségtanács engedélyével szerezhethetnek (72. §. 2).

Ha az örökhagyó egy bizonyos személycsoportot, mely jogi személyiséggel nem bír, részesít bizonyos cél megjelölésével, ez a részesítés a csoporthoz tartozó összes egyéneknek meghagyással terhelve rendeltnek, esetleg pedig alapítványnak tekintendő (556. §. 2. bek.).

Kivételesen valamely egyébként jog- és öröklésre képes személy egy bizonyos örökhagyó utáni öröklésből ki lehet zárva, vagyis viszonylag öröklésre képtelen. Ezen úgynevezett *érdemtelenség* négy esetben áll be. Nevezetesen nem lehet örökös és minden végrendeleti részesítéstől is elesik: 1. aki örökhagyó halálát szándékosan és jogellenesen előidézte vagy előidézni megkísérelte; 2. aki örökhagyót szándékosan és jogellenesen olyan állandó állapotba hozta, melyben végintézkedésre képtelen; 3. aki örökhagyót erőszakkal, fenyegetéssel vagy megtévesztéssel reábirta vagy tartósan

megakadályozta, hogy valamely halálesetre szóló intézkedést tegyen vagy visszavonjon; 4. aki örökhagyó valamely halálesetre szóló intézkedését szándékosan és jogellenesen olyképp elsikkasztotta vagy érvénytelenné tette, hogy örökhagyó azt meg nem újíthatta (557. §). Az érdemetlen személy úgy tekintendő, mint ha örökhagyó előtt halt volna meg, tehát leszámazóira az érdemtelenség nem hat ki, hanem azok esetleg ép úgy örökölnék, mintha felmenőjük tényleg örökhagyó előtt meghalt volna (558. §). Az érdemtelenség hatásának az örökhagyó megbocsátása általi megszűnését a codex nem ismeri, mert egyrészt az érdemtelenség esetei olyanok, melyekben a kizárást a közérzület is kívánja, másrészt a megbocsátás lehetősége épen az esetek természeténél fogva úgy is többnyire ki lesz zárva. Az örökhagyó tehát legfeljebb élők közötti részesítéssel segíthet az érdemetlen személyen. Az érdemtelenség eseteitől megkülönböztetendők azok az esetek, melyek örökhagyót feljogosítják arra, hogy a kötelesrészt az arra egyébként jogosított örököstől elvonja. Ez a kitagadás intézménye, melyek bővebb tárgyalása azonban a kötelesrésztől szóló fejezetbe tartozik.

—er.

(Folyt. köv.)

Felsőbirósági határozatok.

Hagyatéki eljárás.

67. Felperes a keresetbe csatolt s a néhai K. M. hagyatéka tárgyalása alkalmával a . . . kir. közjegyző által felvett jegyzőkönyvbe foglalt, — egyrészt közte, másrészt II. rendű alp. között létrejött és gyámhatóságilag jóváhagyott egyezségnek érvénytelenné nyilvánítását kérte azért, mert az kiskorúságában kötött és visszteher nélkül joglemondást tartalmaz részéről s így az 1877:XX. t.-cz. 113. §-a értelmében őt gyámhatósági jóváhagyás daczára sem kötelezi. Kétségtelen, hogy az egyezség felp. részéről II. rendű alp. irányában joglemondást tartalmaz, és pedig lemondást a végrendelet megtámadásának jogáról s ennek sikere esetére a hagyatékból a törvényes öröklési jog alapján való részesedési jogról. — Ezen, — a felp. és II. rendű alp. akkor még mindketten kiskorúak személyes részvételével kötött egyezség alaki szempontból törvényszerű módon jött létre, mert az ugyanazon személy törvényes képviselője alatt kiskorú szerződő felek közül a II. rendű alp.-t az eljáró kir. közjegyző által részére D. J. közgyám szemé-

lyében kirendelt ügygondnok az 1894. évi XVI. t.-cz. 55. §-nak 4. pontja alapján a gyámhatóság utólagos jóváhagyásától feltételezetten, — jogosítva volt joghatályosan képviselni, — felperest pedig t. és t. gyámja özv. K. M.-né képviselte, ki felperes fiával az egyezség tárgyában vonatkozó érdekellentétben nem állott s így felperes részére is külön ügygondnok rendelésének szüksége fenn nem forgott; az illetékes gyámhatóság Vasvármegye árvaszéke pedig ezen egyezségi megállapodásokat 8044/901. számú határozatával mindkét kiskorú szerződő fél nevében jóváhagyta. Az 1877. évi XX. t.-cz. 113. §-a utolsó bekezdésének rendelkezése csak a visszteher nélkül történt joglemondástól fosztja meg a kiskorú javára a joghatályt, ezen szabályt a gyakorlat kiterjesztőleg magyarázza a kiskorú érdekében akként, hogy a nemcsak teljesen visszteher nélküli, hanem az oly joglemondást sem ismeri kötelezőnek a kiskorúra, melynél a nyert ellenérték s a lemondott jog előnyei között a közönséges életfelfogáshoz mért aránytalan különbség mutatkozik a kiskorú hátrányára. Az egyességben foglalt joglemondás felperes részéről azonban nem visszteher nélküli. Az ügyet ezen szempontjából való megítélésénél nemcsak a közvetlenül anyagi értékben nyújtott, hanem azon egyéb érdek is mérlegelendő, amely a szerződő felekre nézve a szerződéskötés idejében fennforgott és figyelembe vétetett, amennyiben a szerződés megkötésére elhatározó befolyással volt. Az adott eset e részben felperes javára szolgált azon körülmény, hogy a hagyatéki ingó és ingatlan javakban, de viszont a terhekben is való részesedés helyett készpénzben fizetendő ki öröksége, továbbá az akkor még bizonytalan kimenetelű per elkerülése, amely per elvesztése esetén felperes csak kötelesrészhez, a hagyatéki 1/8-ad részéhez, tehát a felperes számítása szerint is az egyezséggel részére nyújtottnál kevesebb értékhez tarthatott volna igényt, végül, hogy a végrendelet megdőlte esetére az egész hagyatéket örökhagyó özvegyének hasznélvezeti joga terhelte volna, s így felperes csak bizonytalan idő múlva juthatott volna örökséghez. Mindezen körülmények felperes szempontjából az egyezség megkötésénél figyelembe is vétettek, amint ezt a beszerzett gyámhatósági iratok is, jelesen a battyándi községi előjáróság által 1900. évi július hó 15. napján felvett és akkor már 18 éves felperes által is aláírt jegyzőkönyv bizonyítja.

A fennforgott most részletezett érdekek mérlegelése mellett, még a felperes által vitatott hagyatéki érték alapul vétele esetén sem mutatkozik a felperes részéről történt joglemondás olyannak, melylyel szemben a nyújtott ellenérték felperes hátrányára aránytalan volna oly módon, hogy a joglemondás az 1877. évi XX. t.-cz. 113. §-a utolsó bekezdése értelmében felperesre nézve kötelező erővel bírónak tekinthető nem volna és pedig annál kevésbé, mert örökhagyónak négy törvényes leszámazója maradván, felperes a törvényes öröklés szabályai értelmében nem az általa vitatott

$\frac{1}{3}$ -ad, hanem csak $\frac{1}{4}$ -ed részét követelhetné a végrendelet félre-tétele esetén; mert az, hogy örökgyó T. nevű leánya már atyja életében kielégítést nyert, tekintve, hogy a végrendeletnek azon része, mely T. jutalékáról alperes javára intézkedett, érvényében fennáll, felperes törvényes jogán nem változtat. Ezek szerint felperes keresete alaptalan lévén, azt a felajánlott szakértékű becsű mellő-zésével és pedig úgy a védekezett II. rendű alp., mint az érdek azonosságánál fogva az 1868. évi LIV. t.-cz. 112. §-a alapján a védelemhez csatlakozottnak tekintett I. rendű alperessel szemben is elutasítani kellett. (Curia 1906. január 9. 486. sz. elsőbírósági ítéleti indokok hhagyásával.)

*

68. A kir. járásbiróság végzése az azt megelőző eljárással együtt hivatalból megsemmisítették és a kir. járásbiróság arra utasított, hogy az állítólag elhalt . . . halálesetfelvételi ívét az illetékes községi előjárásnak azzal a meghagyással küldje vissza, hogy azt az 1894. XVI. törvényczikk II-ik fejezetében előírt módon hivatalosan eszközölt puhatólás nyomán állítsa ki. Az 1894. évi XVI. törvényczikk II. fejezetében a haláleset felvétele, az illetékes hatóság kinyomozása, nem pedig, mint ebben az ügyben történt, magán-egyén bmondása alapján eszközklendő. Minthogy ebben az esetben a halálesetfelvétel az említett törvényes kellékeknek meg nem felel, minthogy ekként ez a halálesetfelvételi ív eljárásra alkalmas nem volt, a kir. járásbiróság végzését azt megelőző egész eljárással meg kellett semmisíteni. (Debreczeni kir. tábla 1905. deczemb. 5. 3591. sz.)

*

69. A felperesnek az a felülvizsgálati támadása, hogy az első-bíróság anyagi jogszabályt sértett, midőn az alperest nem fizetésre, hanem arra kötelezte, hogy a marasztalási összeget néhai B. J. örökösei javára birói letétbe helyezze, alapos, mert a csatolt halálesetfelvétel nem kifogásolt adataiból kitűnőleg B. J. végrendelet nélkül a felperes nőnek, mint özvegynek és az általa képviselt kiskorú gyermekeknek a hátrahagyásával halt el, akik mint öröklésre egyedül jogosítottak, az elhalt követeléseinek nemcsak az érvényesítésére, hanem a fölvtételére is, a hagyatéki eljárás befejezése előtt is jogosultak. Az a körülmény, hogy a hagyatéka a halálesetfelvételtől kitűnőleg adósságokkal túlterheltnak mutatkozik, nem lehet indok arra, hogy az alperes fizetés helyett birói letétbe helyezésre köteleztessék; mert a követelés behajtására és fölvtételére egyedül jogosult kétségtelen örökösök kezéhez történt fizetéssel az alperes kétszeri fizetés veszélye nélkül feltétlenül szabadul a kötelezettsége alul. (Budapesti ker. és váltó tszék. 1905. okt. 30. 409. sz.)

Telekkönyvi rendtartás.

70. A tulajdonos neve következőképen: „özv Metternich Sándor hercegnő, szül. Sándor Paulina grófnő, néh. Metternich herceg özvegye“ rendeltetik bejegyeztetni, illetőleg kiigazíttatni. A tkvi rend. 52. §-a értelmében a tjkv. B. lapjára a tulajdonos vezeték- és keresztnéve, valamint netaláni mellékneve, más ismeretűjele akként jegyzendő be, hogy ezáltal a személy iránt minden kétség elháríttassék, férjes, illetőleg özvegy nőknél pedig ez akként történik a magyar nyelv sajátosságának megfelelő jogi szokás szerint, hogy a nő családi- és keresztnévén kívül a nő férjének teljes neve szerint is megjelölendő. Így rendeli a férjes, illetve özvegy nő nevének bejegyzését a tkvi betétek B. lapjára a tkvi betétek szerkesztésére vonatkozó utasítás 124. §-ának utolsó bekezdése is. Ehhez képest 21,002/tkv. 1898. és 9690/tkv. 1900. sz. végzések következtében a fenti tkvi betétekben fogatosított névkiigazítás sem a magyar nyelv sajátosságának, sem a hivatkozott utasításnak meg nem felelvén, az tényleg helyesbítésre szorult. Tekintettel azonban arra, hogy felfolyamodónak annyiban igaza van, hogy a 9690/tkv. 1900. sz. beadványához csatolt hivatalos értesítés szerint Ő cs. és apostoli királyi Felsege 1897. évi június 4-én kelt legfelsőbb elhatározásával a Metternich-Sándor egyesített névhasználatát csupán a felfolyamodónak és leányának engedélyezte és ezzel a jogosultsággal néhai férje nem bírt s így az elsőbíróság által elrendelt helyesbítés nem szabatos; tekintettel másrészt arra, hogy a felfolyamodó által kért kiigazítás sem helyes, sőt teljesen idegenszerű és zavaros, annál fogva figyelemmel még a fentérintett legfelsőbb elhatározás folytán előállott, a rendestől némileg eltérő megjelölést igénylő körülményre, a helyesbítést az elsőbíróság végzésének neheztelt része megváltoztatása mellett a rendelkező rész értelmében kellett elrendelni. (Budapesti kir. tábla 1906. január 16. 11,983. sz.)

*

71. A felfolyamodás hivatalból visszautasított, mert az állandóan követett birói gyakorlat szerint telekkönyvi ügyekben minden végzés ellen külön felfolyamodás lévén beadandó, az elsőbíróságnak . . . tkvi számok alatt hozott végzései ellen egy beadványban előterjesztett felfolyamodás, mint szabálytalan, figyelembe nem vehető. (Debreczeni kir. tábla 1905. deczember 12. 3604. sz.)

*

72. A kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság végzése helybenhagyatik, mert a kérelem alapjául szolgáló magánokirat a telekkönyvi rendtartás 81. és 82. §§-ainak megfelelően van kiállítva, azt pedig, vajjon az okiraton és a sajátkezűleg írt és aláírt, tehát szintén perrendszerűen kiállított kérvényen látható aláírások valódiak-e, a telekkönyvi hatóság vizsgálat tárgyává nem teheti, egyébként pedig a kérelem teljesítése a felfolyamodóra nézve, mint

akinek javára a tulajdonjog bekebelezése a kérelemnek megfelelően rendeltetett el, nem sérelmes. (Debreczeni kir. tábla 1905. december 5. 4565. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

73. Felperesek az . . . írásbeli magánvégrendeletet azon alapon támadják meg, mert az szerintök az 1876:XVI. t.-cz. 6. §-ában meghatározott kellékekkel nem bír. Az 1876:XVI. t.-cz. 6. §-a ugyanis az írni és olvasni nem tudó végrendelezők által alkotott írásbeli magánvégrendeletek alaki kellékeül azt szabja meg, hogy a végrendelet tartalma a végrendelező és a tanuk együttes jelenlétében az írni, olvasni tudó tanuk egyike által felolvastassék, hogy ennek megtörténte után a végrendelező kijelentse, miként az okirat az ő végrendelezését tartalmazza, hogy az okiratra a végrendelező nevét az írni, olvasni tudó tanuk egyike, mint néviro aláírja, a végrendelező pedig kézjegyével ellássa, és hogy ezeknek megtörténte magán az okiraton, nem pedig annak borítékán a tanuk által igazoltassék.

Minthogy a hagyatéki iratok közt eredetiben elfekvő végrendelet utolsó pontjából és annak záradékából megállapítható, miként a végrendelet tartalma a végrendelező és a végrendeletnél eljáró tanuk előtt, kiknek együttes jelenléte, a perben kihallgatott M. J., J. J., B. F. és J. I. tanuk eskü alatt tett vallomásával bizonyítva van, felolvastatott; minthogy a végrendelet utolsó pontjának azon kitételéből, hogy: „végrendelezőnek minden óhajta ezen végrendeletirában befoglaltatik“ és a végrendelet záradékának azon kitételéből, hogy a végrendelet felolvasása után végrendelező „helybenhagyását újólág is kijelentette“ — megállapítható, amit különben a kihallgatott végrendeleti tanuk eskü alatt tett vallomásukkal egyébként is bizonyítottak, hogy a végrendelet felolvasása után végrendelező kijelentette, miként az előtte felolvasott irat az ő végrendelezését tartalmazza; minthogy magából a végrendeletből megállapítható, miként a végrendeletre B. J. végrendelező nevét, M. J. végrendeleti tanu mint néviro írta alá, a kihallgatott M. J., J. J., B. F. és J. I. végrendeleti tanuk eskü alatt tett vallomással pedig bizonyítva van, hogy azt a végrendelező kézjegyével ellátta, minthogy végül a fenti tények megtörténtét a végrendeleti tanuk azáltal, hogy az ezen tényeket magában foglaló végrendeletet és a záradékot is külön aláírták, magán a végrendeleten igazolták, kétségtelen, hogy a . . . írásbeli magánvégrendelet az 1876. évi XVI. t.-cz. 6. §-ában meghatározott kellékekkel ellátva van. (Kassai kir. tábla.)

Mindkét alsóbiróság ítéletének megváltoztatásával B. J. által 1901. január 31-én tett végrendelet felperesek irányában érvénytelennek kimondatik, ennek következtében az elsőbiróság utasíttatik, hogy a hagyatéknak a törvényes örökösödés szabályai szerint leendő

felosztása és átadása iránt hozzon ítéletet. Az 1876:XVI. t.-czikk — amint címe is mutatja — a végrendeletek alaki kellékeit szabja meg. Végrendeletet tehát érvényesen csak az ott előírt kellékek megtartása mellett lehet alkotni. Az írni nem tudó végrendelező által tett végrendeletnél az idézett törvényczikk 6. §-a által érvényességi kellékül van előszabva a többek közt az is, hogy a tanuk a végrendeleten bizonyítsák, hogy a végrendelező előttük lássa el a végrendeletet kézjegyével. Minthogy ezt a szóban levő végrendeletnek sem szövegében, sem záradékában a tanuk nem bizonyították, a végrendeletnek hiányzó érvényességi kelléke pedig a tanuk vallomása által nem pótolható: ennél fogva stb. (Curia 1906. január 9. 638. sz.)

*

74. Az a kérdés, hogy valamely elhunyt egyén után fenmaradottnak vitatott vagyoni ági vagy szerzeményi természetűnek tekintendő-e, nem az 1868. évi LIV. t.-cz. 238. §-a szerinti eljárásra tartozik, ez csak az örökösödési perben oldható meg. (Curia 1906. január 18. 8232. sz.)

*

75. A tekintetben, hogy a D. /. alatti okirattal szabályozott jogügylet örökösödési szerződés és mint ilyen érvénytelen, az elsőbiróság ítéletének indokaiban erre vonatkozólag előadottak e helyen is helyeseknek találtatván, annál is inkább elfogadtatnak, mert az örökösödési szerződés az osztrák polgári törvénykönyv XXVIII. fejezete szerint a házassági egyezvényeknek egyik neme; midőn tehát az idézett törvényczikk 1249. §-ában az örökösödési szerződés érvényességének felvételét külön szabályozza, annak érvényére csakis e külön szabály és nem a házassági egyezvények egyéb nemére megszabott általános szabály az irányadó, illetőleg kötelező. És minthogy a D. /. alatti örökösödési szerződés az optk. 1249. §-ában meghatározott alaki kellékekkel nem bír, az érvénytelennek volt kimondandó és pedig egészben azért, mert ennek érvényére az, hogy annak alapján nyilvánkönyvi jog szereztetett, befolyással nincs és csupán a tulajdonjogi bekebelezés érvénytelenségét vonja maga után. (Curia 1905. december 20. 2140. sz.)

*

76. A F. F. és neje által alkotott A. /. alatti végrendelet kölcsönös és viszonos végrendelet ugyan, mivel azonban a végrendelezők a visszavonás jogáról lemondottak, azáltal a végrendelet öröklési szerződés minőségét öltötte fel. Az A. /. alatti végrendeletben a végrendelezők közösen, tehát egységes akarattal és mindkettőjük egész vagyonát terhelőleg rendelték hagyományosul J. J.-t, s így a hagyomány a hagyományos előtt elhunyt F. F. halálával J. J. által már megszerzetett és csak a mindkét végrendelező vagyonát egészben terhelő és F. F. elhunytja után ennek hagyatékával özvegyére egészben teherképen áthárult hagyomány kiszolgáltatása volt az F. F. haláláig elhalasztva, amiből folyik, hogy

az F. F.-né előtt elhalt J. J.-nek a hagyományhoz való joga örököseire átszállott. Az A. J. öröklési szerződésnek J. J. javára tett intézkedése visszavonhatlan lévén, az F. F.-né által utóbb tett végrendeleti intézkedések J. J. örököseinek már megszerzett jogait nem érinthették, ekként tehát az F. F.-né kezén, férje halála után maradt, az A. J. alatt említett összes vagyonukat terhelte a hagyomány, s így F. F.-né hagyatéka csak ezzel a teherrel szállhatott át végrendeleti örököseire, Sz. J.-re. Ezek után már csak az a kérdés, hogy alperesek mennyiben felelnek a hagyományért. Alperesek nem tagadták felperes azon állítását, hogy néhai Sz. J.-re, mint végrendeleti általános örököseire szállott vagyonok közül Sz. J. halála előtt 2 hóval b—i házáat eladta 250,000 K-ért s az összes terhek kifizetése után ebből 126,000 K maradt a kezén, azt állították továbbá felperesek, hogy néhai Sz. J. ezt a vagyont még életében nejeinek és gyermekének, az alpereseknek adta, s a keresetben főesküt kínáltak arra nézve, hogy alperesek sem apjuk, sem közvetve anyjuk után ebből a vagyonból mit sem kaptak. Alperesek a főeskü elfogadására nézve nem nyilatkoztak, ennél fogva bizonyítottanak kellett venni, hogy a fenti vagyon visszateher nélkül szállott mind a 4 alperesre, s eszerint az alperes mindegyikére szállott vagyon értéke a hagyomány értékét meghaladja.

Hogy az átszállott vagyon ajándék, vagy az alperesi jogelőd életében előre kiadott örökrész volt-e, a per eldöntésénél nem bír súlylyal, mert előbbi esetben alperesek felpereseknek, mint az ajándékozó hitelezőinek felelnek, utóbbi esetben pedig ebbeli kötelezettségük az örökösdési jog szabályaiból folyik s mindkét esetben egyetemleges, ajándékozás esetén az egyidejűlegesség ténye folytán. Alpereseket tehát a hagyomány erejéig ily értelemben marasztalni kellett. (Curia 1905. december 13. 1169. sz. a bpesti kir. tábla indokainak hhagyásával).

*

77. Ha a végrendeletben az örökösök bizonyos szolgáltatások teljesítésére köteleztettek, s ezen szolgáltatások sem a végrendelet tartalma, sem pedig minőségük szerint nem olyanok, hogy azokat csak mindahárom kötelezett együttesen teljesíthette volna, úgy a kötelezettek egyike által eszközölt teljesítés a többiek javára is szolgál, amiért is ezek a teljesítés ellenében kikötött előnyöket elnyerik s a teljesítő fél a többi kötelezettől az erre fordított költségeket, nem pedig az ezekre hagyott vagyont követelheti. (Curia 1905. november 29. 8951/1904. sz.)

*

78. Az, hogy a végrendelet záradékában foglaltaknak megtörténtét a végrendeleti tanuk „ezennel“ bizonyítják, ezeknek az együttes jelenlétére olyan törvényes vélelmet állapít meg, melynek ellenkezőjét a végrendelet érvényességét ez alapon megtámadó felperes tartozott volna bizonyítani, aki azonban ez irányban semmi

bizonyítékot sem szolgáltatván, helyes a kir. táblának az az álláspontja, hogy az együttes aláírás tényével a végrendeleti tanuknak együttes jelenlétét is igazoltnak tekintette. De el kellett utasítani a vagylagosan kötelesrész iránti keresetet is, mert a végrendelet szerint néhai M. I.-né elrendelte a felperesi jogelőd taníttatására fordított költségek betudását, amely intézkedéssel az alperes terhére előállható egyenlőtlenség helyrehozatala céloztatott. Az örökhagyó és férje az egyszerű földműves-osztályhoz tartoztak. A szülőket szükségszerűen terhelő nevelési költségeket felperesi jogelőd pappá neveltetésének költségei az örökhagyó hagyatékának értékére való tekintettel is, messze meghaladták. Ezen költségek jövedelmező és önálló életpálya szerzésére szolgáltak. Minthogy ezen költségek a hagyatékából nyerhető törvényes örökrész mérvét kétségtelenül meghaladták, aminek megfelel a végrendeletnek az a kijelentése, hogy felperesi jogelőd öröksége taníttatása alkalmával kiadatott, következik, hogy a végrendelet a kötelesrészt nem sérti. (Curia 1906. január 16. 5370. sz.)

*

79. Az utóörökös nevezés a kötelesrészhez való igényt sérti s ha a kötelesrészre jogosult kiskorú az örökség megnyíltá után meghal, a végrendeletnek a kötelesrész erejéig való megtámadási joga ennek örököseire száll át. Az örökbefogadó atyáról az örökbefogadott gyermekre szállott vagyon ennek szerzeményi vagyont képezi, és abban az örökbefogadó anya, akinek az örökbefogadott gyermek után törvényes öröklési joga nincsen, a törvényes apát meg nem előzheti. (Curia 1905. december 20. 10127/1904. sz.)

*

80. A haszonbérbeadó és alperes között a haszonbérlemény tárgyára haszonbérleti szerződés állott fenn; még annak lejártá előtt a haszonbérbeadó, aki ez ideig az ingatlanok tulajdonosa volt, a haszonbérlemény tárgyát s holtig tartó haszonélvezeti jog fentartásával felpereseknek ajándékozta, akiknek javára a tulajdonjog az ajándékozási szerződés alapján be is kebelezetett. Az ingatlanok tulajdonjogának átruházása után a haszonbérbeadó a tulajdonosok hozzájárulása nélkül a haszonbérleti szerződést alperessel meghosszabbította, azonban a haszonélvező elhalálozván, a tulajdonosok részéről még ugyanez évi márczius havában értesített alperes, hogy a haszonbérleti szerződést továbbra fenn nem tartják s felhívták alperest, hogy október 1-én a haszonbérlet tárgyát adja át.

Ily tényállás mellett helyes a felebbezési bíróságnak a jogi döntése, mely szerint alperest arra kötelezte, hogy a haszonbérleményt a gazdasági év lejártával felperesnek adja át, mert a halálesetre szóló ajándékozásnál az képezi az ügylet jellegét, hogy az ajándékozott tárgyra a kedvezményezett csak akkor szerez tulajdonjogot, ha az ajándékozót túléli, minthogy pedig a szóban forgó ingatlanokat felperesek a tulajdonjog bekebelezése által már az ajándékozó életében megszerezték, nyilvánvaló, hogy a vagyon-

átruházás még az ajándékozó életében teljességbe ment, következően a fenforgó esetben halálesetre szóló ajándékozásról szó nem lehet; továbbá, mert a tulajdonjognak az eddigi tulajdonos által, bár a holtig tartó hasznélvezeti jognak fentartása mellett és ajándékozásiügylettel történt átruházása következtében, az átruházónak az ajándékozás után egyedül az a joga maradt fenn, hogy az ajándék tárgyának az élete tartamára terjedő mikénti jövedelmeztetése iránt rendelkezék, ellenben az átruházás után a halálát követő időre a tulajdonosokra is joghatálylyal bíró szerződést ezek hozzájárulása nélkül nem köthetett, minélfogva a hasznélvezeti jognál fogva hasznbérbe adott javak iránt kötött hasznbérleti szerződés a hasznélvező halálával a tulajdonosok által megszüntethető lévén, a hasznbérlet az a szerződési idő letelte előtt is a tulajdonosok kivánságára, kellő felmondás mellett a legközelebbi gazdasági év lejártával kiadni tartozik. (Curia 1905. november 14. 582. sz.)

*

81. A vagyoni jogi igényekre vonatkozólag, alperes vagyoni jogi követelését a 3% alatt csatolt, 1890. évi november hó 18. napján létrejött szerződésből, illetve a részéről felperes javára eszközöltnek állított ajándékozásból származtatja, előadván, hogy a fentebb érintett szerződés szerint megszerzett nádor-utcai ház vételárából felperes az ő tulajdonjoga arányában terhelő 48692 frt 16 krt ki nem fizette, hanem ezt az összeget is egészen alperes fizetvén ki, a visszteher nélkül teljesített eme fizetés által felperest a viszonykereseti követelés erejéig tényleg megajándékozta. A kir. Curia annak elbírálásába, hogy alperes a 3% alatt csatolt szerződésből folyólag a vételárba felperes helyett fizetett-e s mennyit, nem bocsájtkozik, mert alperes vagyoni jogi követelését ajándékozás jogcímére alapítván, egyedül az döntendő el, vajjon az alperes részéről felperes javára eszközöltnek állított ajándékozás fenforog-e vagy sem? Az alperes részéről vitatott ajándékozás azonban meg sem állapítható, mert sem a 3% alatti szerződésből, sem a per egyéb adataiból nem tűnik ki, hogy alperes ajándékozási szándékából — liberalitásból — származó oly vagyoni áldozatot hozott volna felperes javára, mely felperesnek nyilván gazdagodását célozta és eredményezte, abból a ténykörülményből ugyanis egymagában, hogy *alperes felperesnek tartozásait helyette fizette, ha bizonyítottan vétetnék is, az ajándékozás fogalmához feltétlenül megkívántató az a célzat, hogy az ajándékozó saját vagyonának csökkentésével a megajándékozott vagyonát ingyenesen gyarapítsa, még meg nem állapítható.* Minthogy pedig az 1894: XXXI. t.-cz. 89. §-a szerint a vétkesnek nyilvánított házastárs csak azon ajándékokat, melyeket a házasság fennállása alatt vagy a kötendő házasság okából azt megelőzőleg házastársától kapott, köteles természetben visszaadni, vagy ha ennek helye nem lehet, értékét gazdagodása erejéig megtéríteni; s minthogy a fentebb kifejtettek szerint az alperes részéről vitatott ajándékozás nem bizonyított: ennélfogva a másodbiróság

3672/905. szám alatt kelt ítéletének részben megváltoztatásával, alperest viszonykereseti követelésével egészen elutasítani, illetve az elsőbiróságnak 9813/905. sz. alatt kelt ítéletét az elutasítás tekintetében az itt felhozott indokokból helybenhagyni kellett. (Curia 1906. január 31. 617. sz.)

*

82. Olyan esetben, amikor a törvénytelen gyermek tartására vonatkozó fizetési kötelezettség időtartama a gyermek bizonyos életkoráig bírólilag vagy egyezségileg megállapított, ez a körülmény nem zárja ki azt, hogy az anya a tartásdíj fizetését további időre is követelhesse, ha a gyermek abban az életkorban még az anya társadalmi állásához képest magát fentartani nem képes. (Curia 1906. január 26. 423. sz.)

*

83. Ha a férj jövedelmei emelkedtek, úgy a nőnek a megítélt járadék felemelése iránti keresete pusztán abból az okból, hogy férjével együtt nem él, el nem utasítható, mert a házassági jogviszony peres felek között azóta is folyton fennáll és hogy az életközösség helyre nem állhatott, annak a férj magaviselete az oka. (Curia 1905. december 7. 299. sz.)

*

84. Anyagi jogszabály, hogy az ügylet közvetítésével megbízott közbenjárás díjat csak az esetben követelhet, hogy ha az ügylet az ő közbenjárása következtében jön létre; a felebbezési bíróság pedig ítéletében tényállásként azt állapította meg, hogy az alperes az 1901. év október havában bírta meg a felperest a mezőgyáni gőzmalom eladásának közvetítésével, a felperes a malmot F. Sándornak több ízben ajánlotta megvételre, de az eladás az 1901. évben nem sikerült, hanem az 1903. évben újabb ajánlat alapján vette meg F. Sándor a malmot; ezek szerint a felperesnek az 1901. évi közbenjárása sikerre nem vezetett.

Az idézett anyagi jogszabály alapján a kérdés döntő ténykörülményeit az képezi, hogy az 1901. évben megkezdett alkudozás végleg megszakadt-e amiatt, hogy a felek kölcsönös ajánlataikat el nem fogadták, avagy az alperes és F. Sándor az alkudozásokat a vételi ügyletnek megkötéseig tovább folytatták-e, amennyiben pedig az alkudozásnak sikertelensége után a további érintkezés teljesen megszakadt, hogy az alkudozásnak újabb felvétele és az ügyletnek megkötése között fejtett-e ki a felperes valamely újabb tevékenységet, és oly tevékenységet fejtett-e ki, amiről megállapítható, hogy az ügyletnek létrejött az ő további közreműködésének eredménye, mivel a felperes közvetítési díjat csak az esetben követelhet, ha az alkudozások egészen az ügylet megkötéseig a felek között teljesen meg nem akadtak, avagy az újabb alkudozások felvétele az ő közbenjárására történt, ellenben pedig díjhoz jogos igénye nem lehet; minthogy pedig a felebbezési bíróság

ítéletében a tényállás e tekintetben megállapítva nincsen, a megállapított tényállás pedig az ügynek eldöntésére nem alkalmas, ítéletét a S. E. T. 204. §-a értelmében feloldani és további eljárásra és új ítélet hozatalára utasítani kellett. (Nagyvárad kir. tábla 1905. november 23. 106. sz.)

*

85. Az alperes nevét a váltóra D. P. írta rá és alperes kézjegyét tette a váltóra. A névaláírás helyett kézjeggyel tett váltónyilatkozat a váltótörvény 104. §. 1. bekezdése szerint a 2. bekezdésében foglalt, de itt elő nem forduló kivételtől eltekintve, váltójogi hatálylyal nem bír. Felperes tehát keresetével elutasítandó volt, mert a tanuk vallomása szerint ugyan D. P. az alperes meghatalmazásából írta alá az alperes nevét a váltóra, de mivel alperes ugyanekkor kézjegyét tette a váltóra, és mivel a váltónak kézjeggyel történt ellátása azt az akaratnyilvánítást foglalja magában, hogy az alperes maga, nem pedig meghatalmazottja útján kívánja a váltónyilatkozatot tenni, a meghatalmazott által való aláírásnak esete ki van zárva, és így D. P. felhatalmazása nem a váltó aláírására, hanem csak arra vonatkozott, hogy alperes kézjegye mellé odairja alperes nevét annak a jeléül, hogy a kézjegy az alperestől való. (Curia 1906. január 10. 293. sz. a kolozsvári kir. tábla indokainak hhagyásával.)

*

86. A tulajdonos házának lebontása által a szomszédnak okozott kárt csak abban az esetben tartozik megtéríteni, ha ez házának lebontását az előirt szabályok figyelmen kívül hagyásával vagy azok ellenére eszközölte, vagy hogy az előirt óvintézkedéseket nem alkalmazta, mert a tulajdonos régi házának lebontásával csak jogát gyakorolta s ebből a jogos tényéből kifolyólag a szomszédra hárult kárt csak vétkes gondatlansága vagy mulasztása esetén köteles megtéríteni. (Budapesti kir. tábla 1905. december hó 28. 348. sz.)

*

87. A fő- és székvárosi lakbérleti szabályrendelet 20. §-ának helyes értelmezése szerint, ha a bérlet tárgyának kijavítása vagy átalakítása iránt oly hatósági rendelkezések tételnek, melyeknek foganatosítása a bérleménynek a szerződéskötés alkalmával szemelőtt tartott célra való használatát 14 napon túl akadályozzák, a bérlőt az a jog illeti meg, hogy a szerződéstől elállhat és kártérítést követelhet; azonban az esetben, ha a bérlő ezen jogával nem él s a bérelt helyiségben benmarad, úgy befizetési kötelezettsége fennáll, s ha megállapíthatnák, hogy a bérlemény használatában korlátozva volt, úgy ez csak arra jogosítaná fel a bérlőt, hogy bizonyítandó kára erejéig bérleengedést követeljen, esetleg e címen a fizetett bért vissza is követelje. (Curia, 1906. január 23. 406. sz.)

*

88. A tényállásból megállapítható, hogy felperes hitelező a kellő gondosságot a kölcsön kiadása körül megtartotta, midőn a kölcsönt egy jelzálogkölcsön-közvetítő irodával bíró egyén közbenjárására annak kikötése mellett, hogy az adóslevelet a kölcsönvevő azon község előljárósága előtt állítsa ki, ahol a jelzálogul lekötött ingatlana van, szavazta meg az előtte ismeretlen F. S.-nek és a megszavazott kölcsönt a jelzett alakban bemutatott adóslevél ellenében a F. S.-ként bemutatott egyénnek elszámolta. De felperest e tekintetben annál kevésbé terheli gondatlanság, ha figyelembe vétetik, hogy a zálogjog bekebelezési végzés F. S.-nek lakhelyén Turkevében kézbesítettnek jelentkezett a kézbesítési vevény szerint és hogy ugyanazon kézírást tünteti fel az adóslevél, mint a kézbesítési vevény és az elszámolási vevény. Másrészt a tényállásból következik az is, hogy első és másodrendű alperes nem kellő gondossággal jártak el, amidőn az adóslevelet mint előttemező tanuk aláírták anélkül, hogy az adós személyazonosságáról és aláírása valódiságáról meggyőződtek volna, ami pedig mint előttemező tanuknak köteleességükben állott és így vétkes gondatlanságuk által a felperes megkárosításához hozzájárultak. Ennélfogva az elsőbiróság által helyesen lettek a kártérítésben marasztalva. Harmadrendű alperes azonban, mint bírósági hivatalnok, a hivatalos eljárásban eszközölt kézbesítéssel vétkes gondatlanságból felperesnek okozott kár megtérítése iránt vonatott perbe, az ily keresetnek a bírósági hivatalnok ellen való megindíthatására azonban az 1871. évi VIII-ik t.-cz. 68. §-a szerint szükséges, hogy a kereshetőség vagy az illetékes fegyelmi bíróság által fegyelmi eljárás útján előzetesen megállapíttassék vagy bebizonyíttassék, hogy a bírósági hivatalnok hivataláról vagy nyugdíjáról lemondott, felperes azonban keresetében sem azt, hogy a fegyelmi bíróság felperesnek harmadrendű alperes ellen kereshetőségi jogát a kereseti ügyből kifolyólag megállapította, sem azt, hogy harmadrendű alperes hivataláról vagy nyugdíjáról lemondott, nem igazolta, az elsőfokú bíróság tehát, amikor ennek ellenére harmadrendű alperessel szemben is perfelvételi határnapot tűzött ki, arra a harmadrendű alperest megidézte és vele szemben is ítéletet hozott, lényeges eljárási szabályt sértett meg és emiatt harmadrendű alperesre vonatkozólag az ügy alapos eldöntése lehetetlenné vált, amiért is az elsőfokú bíróságnak az ítélete, úgy az ezt megelőző eljárása III. r. alperesre vonatkozólag az 1881. évi LIX. t.-cz. 39. §-ának o) pontja alapján hivatalból volt megsemmisítendő. (Curia 1906. január 9. 3814. sz.)

*

89. Jogszabály az, hogy ellenkező kikötés hiányában a szerződésileg kötelezett lakás, élelmezés, ruházat, fűtés és világítás az ezt elvállaló fél részéről természetben, s az elvállaló háztartásában szolgáltatandó, és mindezeknek egyenértéke csak akkor követelhető a jogosított részéről, ha a szolgáltatásoknak természetben való

élvezhetését a kötelezett saját hibájából teszi lehetetlenné. (Curia 1905. december 14. 306. sz.)

*

90. Az önképviselőre nem jogosítottak által kötött terhes szerződések alapján a szerződésre képtelen féllel szemben úgy az előbbi állapotnak a helyreállítása, valamint kártérítés is, csupán a jogtalan gazdagodás esetében kérhető. Annak kimutatása nélkül, hogy az önképviselőre nem jogosult részére szállított ruhák oly szükségesek voltak, amelyeket különben az ő gondnokának kellett volna megszerezni, az elhasználás következtében értéküket elvesztő ruhaneműek átvételéből alperes vagyonának tényleges gyarapodása meg nem állapítható. (Curia 1906. január 9. 591. sz.)

*

91. Igaz ugyan, hogy a kereset alapjául felhozott jogügyletre vonatkozó közjegyzői okiratban a felek között létesült jogügylet kölcsönnek mondatik, mégis a szerződő felek közötti jogviszony minősítésénél nem a használt szavak betűszerinti értelme, hanem a szerződő felek szerződési akarata az irányadó, az pedig és illetve annak megállapítása, hogy a szerződő felek szerződési akarata és célzata mire irányult, ténykérdést képez. (Curia 1906. január 12. 377. sz.)

*

92. Ha a bérlő a bérleményt ennek végrehajtásj elárverezése esetében elhagyni és üzlete folytatására más helyiséget bérelni kénytelen és ebből kifolyóan azon az alapon is kártérítést igényel, hogy az új helyiségben üzletét a korábbi terjedelemben nem folytathatja, akkor a kártérítésre kötelezettre hárul a bizonyítás terhe arra nézve, hogy a bérlő üzletének a korábbi terjedelemben folytatására alkalmas helyiséget találhatott volna. (Curia 1906. január 31. 447. sz.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

93. A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adójának megállapításánál a gyári épületek értékcsökkenése címén tartalékalapba helyezett összeg, az üzlet nyers jövedelméből levonandó. (16677/1904. P. sz.)

*

94. A központi szövetkezetbe rendes tagul belépett szövetkezeteket, váltókölcönök telekkönyvi biztosítására szolgáló váltók hátlapjára vezetett bejegyzési engedélyekre nézve a bélyeg- és illetékmentesség (az 1898 : XXIII. törvénycikk 47. §-a alapján) megilleti. (6885/1904. P. sz.)

*

95. Az illetéki díjjegyzék 48. tételéhez tartozó 4-ik jegyzet második bekezdése az újított perekben hozott végérvényes ítéletek

után járó illetékekre is alkalmazható, vagyis az alapperben hozott ítélettől lerótt illeték, az alapper folytatását képező újított perben ugyanazon bíróság által hozott végítélettől járó illetékbe beszámítandó. (4622/1904. P. sz.)

*

96. Az illetéki díjjegyzék 65. tétele „közössége a tulajdonnak és egyéb jogoknak“ vezérszó alatt azt rendeli, hogy szerződések, melyek által vagyonközösség eszközöltetik, a „társasági szerződések“, „házassági szerződések“, a közösség megszüntetése felőli okiratok pedig az „elkülönítési okiratok“, „örökösödési osztályok“ cím alatt felsorolt rendelkezések szerint vonandók illeték alá. A társasági szerződések a díjjegyzék 89. tételének I. pontja alatt szabályoztatnak, s ezek között szabályozást nyernek a kereskedelmi törvény szerint alakult társaságok is, tehát illetékszabás szempontjából a külön szabályozott részvénytársaságokat ide nem értve, a kereskedelmi társaságok is, mint vagyonközösség alakulásai jönnek tekintetbe. Amiből következik, hogy a kereskedelmi társaságok feloszlása szintén mint a vagyonközösség megszüntetése esik illeték alá, habár az illetéki díjjegyzék 30. tétele alatt, melyre az idézett 65. tétel hivatkozik, a kereskedelmi társaságok feloszlására vonatkozó elkülönítési okiratok kifejezetten felemlítve nincsenek is, mert ha a kereskedelmi társaságok alakulásánál azok a szabályok az irányadók, amelyek minden más vagyonközösség létrejötténél is irányadók arra, hogy a kereskedelmi társaságok feloszlásánál más illetékszabályok alkalmaztassanak, mint amelyek általában véve minden vagyonközösség szétbomlásánál alkalmaztatnak, elfogadható indok annál kevésbé van, mert a kereskedelmi társaságok megszűnése az illeték-díjjegyzék tételeiben külön szabályozva nincsen. Téves ezek szerint az illetékmegszabásnál követett és a panaszolt végzéssel is jóváhagyott az az eljárás, mely a szóban forgó közkereseti társaság szétbomlásánál az egész társasági bruttó vagyonra nézve visszerhes vagyonátháramlást állapított meg és azt a vagyonságok minéműsége szerint szétosztva, II. és III. fokozatú illeték alá vonta. Az illetéki díjjegyzék 65. tételében a közösség megszüntetése tekintetében felhívott 30. díjtétel szerint, ha az egyik fél a közös vagyon tárgyaiból saját illetőségén túl visszteherrel vagy ajándékozás útján többet vesz át, ezen többletre nézve új vagyonátruházás jön létre, mely a jogcím minőségéhez képest esik illeték alá. A szóbanforgó esetben a közkereseti társaság activ vagyonát egy közösben maradt szabadalmi jogosítványon kívül — egészben átvette panaszos és pedig úgy, hogy egyúttal átvállalta a társaság összes passiváit és azonkívül társának 15,000 koronát kifizetni magát kötelezte. Arra a vagyonra vonatkozólag tehát, ami panaszost a szerződés külön kikötése nélkül nem illette volna, többletvétel forog fenn, és pedig visszerhes, vissztehernek tekintetvén az, ami a szerződésnek rendelkezései nélkül egyébként őt nem terhelte volna. A bemutatott

vagyonmérlegből és a cégtagok tőkeszámláiból, melyek szerint az 1902. évi nyereség-veszteségszámlából a tőkeszámlák mind-egyikére 7493 korona 22 fillér — 7943 korona 22 fillér nyereséget vitetett át, megállapítható, hogy a tagok a vagyona fele-fele részben voltak jogosítottak, a terhekben is fele-fele részben voltak érdekelve, amely arányon az, hogy panaszos tőkeszámlája nagyobb volt mint társáé, — nem változtat, mert ez nem a részesedés, tehát a jogosítottság és kötelezettség arányát érinti, hanem csak azt jelenti, hogy rendes felszámolás esetén a vagyona tiszta értékéből az egyenlő osztályok megállapítása előtt az egyik társ részére több vonatkozik le előzetesen, mint a másik részére, vagyis a kereskedelmi könyvvezetés szabályai szerint ezekre az összegekre nézve mind-egyik társ, mint társulati hitelező szerepel. A társasági vagyona mérlegszámla szerint ingókból és követelésekből állott, melyeknek fele az előadottakból kifolyólag visszterhes többátvételnél jelentkezik. Minthogy pedig úgy az ingó vagyona áthármlása után III. fokozat szerint, mint a követelések áthármlása után II. fokozat szerint az illetéki díjjegyzék 1. tétele, illetőleg 32. tételének 2. f) pontja értelmében az illeték a visszterhes értéke után irandó elő, — téves az illetékmegszabásnál követett az az eljárás is, mely illetékalapul nem a visszterhes, hanem a vagyona bruttó értékét vette. Visszterhesként szerepel pedig a 15,000 korona kifizetésen kívül az idegen követeléseknek az az átvállalt másik fele része, mely egyébként panaszost nem terhelte volna, ami a mérlegszámlának követel rovatában szereplő, tehát a társaság tartozásainak tekintendő 24,553 korona 42 fillér és 11,232 korona 98 fillér felének, vagyis 17,893 korona 20 fillérnek felel meg, úgy hogy a visszterhes összértéke 32,893 korona 20 fillért tesz ki. Nem lehetett itt számításba venni az 1902. évi január hó 1-én áthozott 93,410 kor. 94 fillér tételt, mert amint ez a mindkét oldalon egyenlő összegekben kitüntetett áthozat és évvégi átvitelből, tehát magából a könyvkivonatból kitűnik, nem tényleges adósságnak felel meg, hanem csak az üzleti forgalom emelkedése mérvének feltüntetésére szolgál. Eldöntendő kérdést még csak az képez, hogy ebből a 32,893 kor. 20 fillérben megállapított visszterhekből mennyi esik II. fokozat és mennyi III. fokozatú illeték alá. Minthogy a mérlegszámla tartozik rovatában, tehát a társulat activ vagyona ingó vagyonnak a 26,622 korona 55 fillér árúérték és 1318 korona 04 fillér berendezési érték, vagyis együtt 27,940 korona 59 fillér, követeléseknek pedig a 2450 korona 24 fillér váltóérték és 68,637 korona 61 fillér követelési érték, vagyis együtt 71,087 korona 85 fillér felel meg; ezeknek fele-fele vagyis 13,970 korona 30 fillér és 35,543 korona 92 fillér egymáshoz viszonyított értékének arányában bontandó szét a 32,893 korona 20 fillér visszterhes, úgy hogy II. fokozatú illeték alá 23,612 korona és III. fokozatú illeték alá pedig 9281 korona visszterhes esik. Az arány kiszámításánál a 93,410 korona 94 fillért ugyanabból az okból kellett figyelmen kívül hagyni, amely okból

ez a visszterhes értékénél is a fent előadottak szerint számításra kívül maradt. Ugyancsak mellőzni kellett a II. és III. fokozatú illeték arányának kiszámításánál az 1420 korona 59 fillér készpénzt, mert ez a két tőkeszámla között fennálló különbözetet ki nem meríti és így külön rendelkezés nélkül is panaszost illette, amint hogy erre vonatkozólag a szerződés rendelkezést nem is tartalmaz. Az előadottak alapján és figyelemmel arra, hogy 1 korona a szerződés első ívén bélyegjegyekben lerovatott, ez pedig a II. és III. fokozatú illetéknél külön nem számítható, az illeték következőkben helyesbítendő: 23,612 korona után II. fokozat mellett 75 korona, 9281 korona után III. fokozat mellett 60 korona, összesen 135 korona; bélyegben lerovatott 1 korona, marad 134 korona, amelyből az 1903. évi K. j. 3261. tételszám alatti illetékre 50 korona, a 25457. tételszám alatt pedig 84 korona esik. Ugyanezért a panaszos részben helyet adni és az ítélet rendelkező része értelmében határozni kellett. (8166/1905. P. sz.)

Lapszemle.

Az árverési vevő tulajdonszerzése. A „Jogtudományi Közlöny“ f. évi 5. számában dr. Dávid István tasnádi kir. albiró az uralkodó birói gyakorlattal szemben amellet érvel, hogy az ingatlan árverési vevője a tulajdonjogot már a leütéssel szerzi meg és pedig az árverés esetleges megsemmisítéséhez, utóajánlathoz vagy az árverési feltételek nem teljesítéséhez, mint bontó feltételekhez kötött tulajdonjogot szerez, mely tehát ezen feltételek valamelyikének beálltával megszűnik. Álláspontjának igazolásául, mint döntő érve, arra hivatkozik, hogy az árverés jogerőre emelkedése után a vevőnek az 1881. évi LX. t.-cz. 180. §-a értelmében vételi bizonyítvány adatik ki, melynek alapján az ingatlant birtokba veheti. Miután pedig a birtoklás a tulajdonjogban foglalt jogosítványok leglényegesebbike, az árverés jogerőre emelkedése időpontjában sincs azonban az ingatlan az árverési vevőre még telekkönyvileg átírva: nyilvánvaló, hogy a tulajdonszerzést nem lehet a tulajdonjognak a vevő javára való telekkönyvi bekebelezéséhez, hanem csakis a leütés tényéhez fűzni. Emellet szól az is, hogy még az ellenkező álláspontot vitatók is kénytelenek concedálni, hogy ha a telekkönyvben még bennlevő végrehajtást szenvedett az ingatlant elidegeníti, ez a ténye az árverési vevővel szemben hatálytalan.

Az árvaszékek újjászervezése iránt tesz javaslatokat dr. Virágh Gyula budapesti ügyvéd az „Ügyvédek Lapja“ f. évi 8. számában. Amíg az árvaszékek egész működése jóformán csak az árvák vagyonának kezelésében, illetve az atya és gyám által való kezelésnek felülbírlásában merült ki, addig nem okozott bajt és kellemetlenséget az árvaszékek közigazgatási szervezete. Azonban a modern élet nagyarányú fejlődésével a gyermekek érdekeinek minden irányban való megóvása mindjobban és jobban tárgította az árvaszékek működésének körét. Ma gyakran az életben lévő szülők perét kell e hatóságnak elintéznie, s így az többé nem „árvaszék“, hanem valóságos bíróság. A bizonyítási eljárás pedig, mely rendelkezésre áll, az igényeknek meg nem felel. Az, hogy az ügyek végleges eldöntése egy ember, a belügyminister döntésétől függ, nem alkalmas a felekben bizalmat kelteni.

Mint a német Vormundschaftsgericht és a francia és angol gyámhatóságok bírósági szervezetekben működnek és amint az olasz és osztrák gyámügyi kérdések is a bíróságok elé vannak utalva, ép úgy kellene minálunk is teljesen független gyámügyi bíróságok elé utalni a gyermekek körül forgó közös kérdéseket. Államosítani kellene az árvaszékeket, amelyek az árvák pénzét az állampénztárakban kezelnék és melyek minden városi, megyei, belügyministeri, szóval közigazgatási hatóságoktól függetlenül döntenék el első fokon a családjog eme legéletbevágóbb kérdéseit. A gyámügyek legfelsőbb foruma semmiesetre se legyen a belügyminister, hanem a kir. táblák keretén belül alkotandó gyámügyi tanács, illetve ha itt is két felebbviteli forumot szerveznének, legfelső fokon a kir. Curia kebelében felállítandó legfelsőbb gyámügyi bíróság.

Amint a francia 1889. évi július 24-iki törvény s az angol custody of children act 1891-ben, az olasz polgári törvénykönyv 1886-ban csaknem korlátlan hatalmat ad bizonyos esetekben a bíróságoknak a gyermek érdekében a gyermekeiket elhanyagoló szülőkkel szemben: úgy kellene nálunk is önrendelkező joggal, előzetes per lefolytatása nélkül felruházni a gyámbíróságot, hogy veszélyes és sürgős esetekben megmenthesse a gyermeket. A francia assistance publique s az angol court of chanceryhez hasonló intézményt kellene felállítani, amely a gyámi bíróság mellett az elhanyagolt gyermekek megmentésében mint ellátó s gondoskodó

tényező működnek közre olyképp, hogy a gyámi bíróság a szülőiktől elvett gyermeket ezen gondoskodó hatóság őrizetére bízassa.

Az új polgári perrendtartás javaslata a gyámhatóságok újjászervezéséről nem intézkedik s így már tekintettel a polgári törvénykönyv tervezetére, mely a gyámhatóságok hatáskörét több irányban kiterjeszti, gondoskodni kellene egyúttal arról, hogy árvaszékeink független bíróságokká alakuljanak át s ezen gyámi bíróságok mellett gyámi elhelyező és fentartó intézményeink is legyenek.

*

A telekkönyvi lejegyzések figyelembevételére hívja fel a figyelmet a „Jog“ f. évi 6. számában dr. Kubinyi János, nagyrőcei kir. közjegyzőhelyettes. A telekkönyvi hatóságok a hagyatékátadó végzést, mint a tapasztalat mutatja, mindig csak azon telekkönyvben fogatosítják, melynek száma az átadó végzésben felemlítve van. Miután pedig arra utasítás nincs, hogy az átadó végzésben a parcellák helyrajzi számait is felsorolni kellene, a tkvi hatóságnak állana feladatában vizsgálni, vajon időközben nem történtek-e lejegyzések? Oly esetekben ugyanis, mikor örökhagyó mint társtulajdonos van bejegyezve, igen gyakori, hogy a leltározás és tárgyalás óta lejegyzések folytán az örökhagyó már más telekkönyvekben is szerepel mint társtulajdonos. A tkvi bekebelezés fogatosításának hivatalból erre is ki kellene terjeszkednie, ami annyival könnyebb volna, mert a tárgyalási jegyzőkönyvben és az átadó végzésben a sorszámok fel szoktak soroltatni s így feltűnhetik, hogy egyes sorszámok lejegyezve lettek és megállapítható, hogy mely telekkönyvekbe vitettek át. Mindazonáltal ez csak kivételesen történik meg.

A tkvi hatóságnak van már utasítása arra nézve, hogy a végzésben a parcellák helyrajzi számok szerint felsoroltassanak. Ugyanezen munkatöbbletet a kir. közjegyzőre és a hagyatéki bíróságra is róni felesleges, azonban szükséges a tárgyalási jkvek vezetése tekintetében az A) és B) sorszámok szerinti felsorolást kötelezővé tenni, mi az általa elérni kívánt cél tekintetében ugyanannyi eredménnyel jár s ép úgy megjelöli, hogy hány darab parcella képezte tárgyalás és átadás tárgyát. Kivétel csak ott van, hol egy sorszám alatt a tkvbe több helyrajzi szám foglaltatik, mely esetben szükséges a helyrajzi számok külön felsorolása. A tkvi hatóságok tehát utasítandók lennének, hogy a tárgyalás napja óta, mikor a kir. közjegyzőnek utolsó alkalma volt meggyőződni

arról, hogy a leltár és a tkvi állapot összevágna-e, lejegyzés folytán keletkezett új tjkönyvekben is fogatosítsák az örök-hagyóra vonatkozó rendelkezéseket, mivel természetesen az ezekben foglalt ingatlanok is átadás tárgyát képezték, bár azok felsorolása az átadó végzésben még nem is volt lehetséges. A hagyatéki bíróságok utasítandók lennének, mivel e tekintetben nagyon eltérő a gyakorlat, hogy az átadó végzésben jelezzék a tárgyalási jkv keltének napját s az ingatlanokat a tárgyalási jkv és tkvi kivonat alapján A) és B) sorszámok szerint írják körül. Az örökösödési eljárás keretében a tárgyalási jkv vezetésére nézve elrendelendő lenne az ingatlanok részletes megjelölése olyképen, hogy a tjkv száma, a birtoklapi sorszámok és a tulajdonos bevezetési sorszáma is előadassék, mely utóbbi körülmény a névazonosságnál igen fontos lehet a személycsere elkerülése végett.

*

Az álörökösrel ügyletbe bocsátkozó jóhiszemű személyek védelmével foglalkozik a magyar polg. törvénykönyv tervezetének szempontjából a „Magyar Jogászság“ f. évi 4. számában dr. Szladits Károly kir. törvényszéki bíró. A tervezet 2000. §-a értelmében ugyanis csupán az örökös bizonyítvánnyal legitimált álörökös rendelkezései állanak meg a 3-ik jóhiszeműsége esetében az igazi örökösrel szemben is. Ezzel azonban a forgalom igényeinek elég téve nincs és bizonyos korlátok között kiterjesztendő a védelem oly esetekre is, mikor az álörökös örökösödési bizonyítvánnyal ellátva nincs. Különböztetni kell az esetek két csoportja között, aszerint amint az öröklési jog az álörököst kezdettől fogva nem illette, avagy csupán később (visszautasítás, érvényesített érdemtelenség stb.) megdőlt. Kívánatos, hogy minden olyan esetben, midőn az örökös öröklési joga az örökség megszerzése után visszaható hatályal megdőlt: az időközi örökösrel jogügyletekbe bocsátkozó jóhiszemű személyek ugyanabban az oltalomban részesüljenek, mintha az örökös örökös bizonyítvánnyal volna ellátva. Okvetlenül kiterjesztendő ezenkívül a most körülírt oltalom az örökös jog hiányának két esetére is. Az egyik eset az, amidőn az örökös az utóörökösödés esetének beállta után rendelkezik hagyatéki tárgyakkal. A német polgári törvénykönyv 2140. §-a ezt a védelmet elvileg csak arra az esetre statuálja, ha maga az örökös is jóhiszemű, vagyis nem tudja és kellő gondosság mellett sem tudhatja, hogy az utóörökösödés esete (pl. feltétel) beállt.

E feltételek mellett az előörökös rendelkezési joga az utóörökösödés után is fennáll, de arra nem hivatkozhatik az a harmadik személy, aki az utóörökösödés beálltáról az ügylet létesítésekor tud vagy akinek arról tudnia kellene. Ennyire mindenestre el kell menni a jóhiszemű védelemben. Kérdés azonban, nem kellene-e az örökösrel ügyletekbe bocsátkozó harmadik személy jóhiszeműt, különösen pedig a hagyatéki adósokat akkor is oltalmazni, ha az örökös maga nincs is jóhiszeműben örökösödési jogának megszűnése felől?

A másik idevonandó eset pedig az volna, ha a holtánnyilvánított személy más időpontban halt meg, mint amely a holtánnyilvánító ítéletben a halál napjául van megjelölve és ennek következtében az, akit a holtánnyilvánító ítéletben kitett elhalálozási időpont szerint az öröklési jog megilletne, álörökösnek bizonyul.

Előfordulhat ugyanis, hogy a holtánnyilvánított a holtánnyilváníttást túlélte és ennek folytán ő, vagy örököse fellép a vélt örökös, illetőleg harmadik személyek ellen, kik e vélt örököstől jogot származtatnak. Előfordulhat továbbá, hogy a holtánnyilváníttott már meghalt, de korábban vagy később, mint az ítélet mondja és a tényleges halál időpontjában más volt az örököse, mint aki a vélt halál időpontjában lett volna, a vélt örökös pedig a hagyatéki tárgyakkal időközben rendelkezett.

Az első esetben még nem nyílt meg az öröklés, a második esetben pedig más az örökös, mint akit a külső tények örökösnek mutatnak. Mindkét esetben azonban a vélt örökösrel jogviszonyba lépő személyek bírói ítéletben közhitelességgel megállapított tényekkel állnak szemben, és e bírói ítéletbe vetett bizalmuk feltétlenül megoltalmazandó.

Közlemények.

A magyarországi kir. közjegyzők országos egylete múlt hó 4-én tartotta Budapesten rendes évi közgyűlését.

Zimányi Alajos kir. közjegyző elnök megnyitván a közgyűlést, szívesen üdvözli a megjelenteket s a gyűlés jegyzőkönyvének vezetésére dr. ifjabb Farmatzky Sándor kir. közjegyzőhelyettes, annak hitelesítésére pedig dr. Cottely Géza és Pongrácz Kálmán kir. közjegyzőket kéri fel. Elnöki előterjesztésében visszapillantást vet a közjegyzői intézmény fejlődésére s

vázolja ama nehézségeket, melyekkel az intézménynek harmincz évét meghaladó fennállása daczára is meg kell küzdenie s részletesen felsorolja azt a munkásságot, melyet a központi bizottság a közjegyzői intézmény fejlődését gátló akadályok elhárítása körül mandátumának tartama alatt kifejtett, fenntartván és fejlesztvén a kar szellemét és síkra szállván annak érdekeiért és jövőjeért. Különösen hangsúlyozza a községi jegyzők magánmunkálatainak korlátozása tárgyában készült felterjesztés nagy horderejét s fontosságát s azt, hogy e felterjesztés az igazságügyi kormányzat leendő bemutatására készen áll, bár a jelenlegi politikai viszonyok között e felterjesztés kedvező elintézése alig remélhető s így annak bemutatására alkalmasabb időpont lesz bevárando. Előterjesztésében jelzi a közjegyzői irattárak kiselejtezésének kérdését, melylyel a központi bizottság behatóan foglalkozott s keresztülvitelének módozatait memorandumba is foglalta. A közjegyzői intézmény elodázhatlanul szükséges reformjának tudata készítette a központi bizottságot arra, hogy a reform kérdésének útját egyengetse, s annak főbb irányelveit behatóan megvitassa, alapul véve dr. Baranyai Béla pécsi kir. közjegyzőnek ez irányban készített terjedelmes reformmunkálatait, mely egyúttal a kir. közjegyzői kamarák véleményezése alá is bocsátatott. Végül örömeinek ad kifejezést afelett, hogy a közjegyzői intézmény érdekeinek hathatós istápolására magvas irodalmi színvonalon álló saját lappal, a „Kir. közjegyzők Közlönyé“-vel rendelkezik, amiért is indítatva érzi magát, hogy dr. Charmant Oszkár budapesti kir. közjegyző szerkesztőnek és dr. Holitscher Szigfrid budapesti kir. közjegyzőhelyettes főmunkatársnak buzgó munkásságukért és fáradozásukért elnöki köszönetet és elismerést nyilvánítson s ennek jegyzőkönyvileg leendő kifejezését is indítványozza.

A közgyűlés az elnöki előterjesztést egész terjedelmében egyhangúlag tudomásul veszi és elfogadja, az elnök és központi bizottságnak működésükért elismerését nyilvánítja s dr. *Charmant Oszkár* kir. közjegyzőnek és dr. *Holitscher Szigfrid* kir. közjegyzőhelyettesnek a kar közlönyének szerkesztése körüli önzetlen fáradozásukért jegyzőkönyvi köszönetet fejez ki.

Elnök arra való tekintettel, hogy a központi bizottság megbízatása lejárt, kéri a közgyűlést, hogy annak további vezetésére ad hoc elnököt jelöljön ki.

A közgyűlés egyhangúlag *Zimányi Alajos* elnököt kéri fel az ülés továbbvezetésére.

Szabó Albert kir. közjegyző, egyleti pénztáros előterjeszti pénztári számadását, mely szerint az egyleti mérleg 9855 K 63 fill. activát mutat fel. Ez összegből 8702 K a Pesti hazai első takarékpénztár egyesületnél az egylet folyószámláján kezeltetik, a többi pedig pénztári készletként jelentkezik. Előterjeszti továbbá, hogy ugyancsak a Pesti hazai első takarékpénztárnál folyószámlán „Segély-alap“ czímen 1917 kor. 94 fill. kezeltetik. Az egylet 1905. évi bevétele kitett 4088 K-t, a kiadások pedig 2059 korona 08 fillért. Indítványozza, hogy a) az egyleti pénztárosnak a felmentvény megadassék; b) a bevétel és kiadás közötti különbözetből, mint 2028 K 92 fillért kitevő maradékból 50%, vagyis 1014 K 46 fill. az egyleti alapszabályok X. fejezete alapján a közjegyzői nyugdíjalap javára átutaltas-

sék, másik 50%-a pedig 1014 korona 46 fillér értékkel egyleti vagyónként kezeltessék.

A közgyűlés a pénztári számadást egyhangúlag tudomásul veszi és elfogadja, az egyleti pénztárosnak a felmentvényt megadja s a maradékként mutatkozó 2028 K 92 fillérnek felerészét a közjegyzői nyugdíjalap javára átutaltatni, felerészét pedig egyleti vagyónként kezeltetni s minderről *Szabó Albert* pénztárost kivonatilag értesítettetni határozza.

Elnök felhívja ezután a közgyűlést a központi bizottság 21 tagjának megválasztására s a szavazatszedő bizottság tagjait *Gyuracskey Alajos* és *Szmrecsányi László* kir. közjegyzőket jelöli ki.

A szavazatszedő bizottság feladatának megfelelően, jelenti, hogy a központi bizottság 21 tagjait egyhangúlag megválasztattak:

Dr. Baranyai Béla, Belcsák László, dr. Charmant Oszkár, dr. Cottely Géza, dr. ifj. Demkó Pál, dr. Gidófalvy István, Gyuracskey Alajos, Jakab Géza, Lestyán Adorján, dr. Markó Sándor, Plausich Mátyás, Pongrácz Kálmán, dr. Roth Zsigmond, Rupp Zsigmond, dr. Stamberger Ferencz, Szabó Albert, Szathmáry Lajos, dr. Weinmann Fülöp, és Zimányi Alajos királyi közjegyzők, *dr. Holitscher Szigfrid* és *dr. ifj. Jarmatzky Sándor* királyi közjegyzőhelyettesek.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

*

A kir. közjegyzők nyugdíjintézete múlt hó 4-én tartotta Budapesten az alapszab. 10. §-a értelmében háromévenként összehívandó közgyűlését.

Zimányi Alajos kir. közjegyző, elnök megnyitván a közgyűlést, a megjelentek üdvözlése után a jegyzőkönyv vezetésére *dr. ifj. Jarmatzky Sándor* királyi közjegyzőhelyettest, annak hitelesítésére *dr. Cottely Géza* és *Pongrácz Kálmán* királyi közjegyzőket kéri fel. A nyugdíjintézet személyi ügyének ismertetéseként előadja, hogy az 1903-ban 65 taggal megalakult nyugdíjintézet ma 94 tagot számlál. Ugyanis: 1903. január 1. hatálylyal, beléptek 65-en, 1903. július 1. hatálylyal 13-an, 1904. január 1. hatálylyal 5-en, ugyanaz év július 1. hatálylyal 5-en, 1905. január 1. hatálylyal 4-en, július 1. hatálylyal 5-en, 1906. január 1. hatálylyal (a névsorban még ki nem tüntetett dr. Rabar Endre hozzászámításával) 4-en, összesen: 101. Ebből kilépés, törlés és elhalálozás folytán fogyatékbá vétetett 7. Jelenlegi összlétszám 94. Örvendetes tudomásul vétetik.

Jakab Géza felügyelő bizottsági tag az általa és *dr. Roth Zsigmond* felügyelő bizottsági tag által megejtett pénztári vizsgálat eredményeképp előterjeszti, hogy a nyugdíjintézet vagyona ez idő szerint egyszázharminczkilenczezerháromszázhetvenöt (139,375) koronát tesz ki és pedig: a) 4%-os járadékkötvényekben 30,000 K, b) 4%-os Pesti magyar kereskedelmi bank záloglevelekben 30,000 K, c) 4%-os Magyar országos központi takarékpénztári záloglevelekben 53,000 K, d) készpénzben 17,755 K, e) az 1906. január hó 29-ig, a pénztárvizsgálat napjáig befolyt készpénzben 8,620 K, összesen 139,375 K. Javasolja, hogy a d) és e) alatt készletben levő kész-

pénzként jelzett 26,375 koronából utasíttassék a felügyelő bizottság 26,000 korona értékű értékpapírok vásárlására, míg a fennmaradó 375 korona folyó számlán vezettessék. A vásárlandó értékpapírok: *a)* 4%-os magyar korona-járadék kötvény 10,000 K, *b)* 4%-os Pesti magyar kereskedelmi bank záloglevelek 10,000 K, *c)* 4%-os Magyar országos központi takarékpénztári záloglevelek 6000 K, összesen 26,000 K.

A közgyűlés a jelentést és előterjesztést egyhangúlag elfogadja, a nyugdíjintézet vagyoni állását örvendetes tudomásul veszi s felhatalmazza a felügyelő bizottságot értékpapíroknak az előterjesztett javaslat értelmében leendő vásárlására.

Elnök felhívja a közgyűlést a felügyelő bizottság 5 tagjának 3 évre leendő megválasztására.

A közgyűlés a felügyelő bizottság tagjaiul háromévi időtartamra egyhangúlag megválasztja: *Jakab Géza, Pongrácz Kálmán, dr. Roth Zsigmond, Szabó Albert és Zimányi Alajos* kir. közjegyzőket.

A tárgysorozat utolsó pontját, dr. Ring Mór elhalt zsolnai kir. közjegyző özvegyének kérvényét, 200 koronának a nyugdíjalapból leendő visszatulványozása iránt, a közgyűlés mint alapszabályba ütközőt tárgyalni nem kívánta és mellőzte.

Ezzel a tárgysorozat ki lévén merítve, elnök az ülést berekesztette

*

A magyarországi kir. közjegyzők orsz. egyletének központi bizottsága f. hó 12-én d. u. 6 órakor tartja alakuló gyűlését Budapesten, Zimányi Alajos elnök, kir. közjegyző irodájában (II., Lánchíd-utca 2. I. em.) Tárgysorozat: 1. Az új központi bizottság megalakulása. 2. Munkarend az 1906—1908. évekre. 3. A hátralékos egyleti tagsági díjak behajtása iránti intézkedés. 4. Segélyezési és tagsági ügyek. 5. Esetleges indítványok.

*

A magyar Jogászegylet m. hó 3-iki ülésén folytatta a polgári törvénykönyv bevezetésének a kiskorúságra és a kiskorúak cselekvőképességére vonatkozó elvi kérdéseinek megvitatását.

Dr. Nagy Elek a nagykorúság kérdését abból a szempontból bírálja, hogy kik között jöhessenek létre és állhassanak fenn jogi rendezés tárgyát képező viszonyok. Kimutatja, hogy a tervezet a francia és német joggal szemben haladást, ellenben a tételes magyar joggal szemben visszafejlődést mutat. Akik önmagukat fentartják, akik házasságot kötnek, kik önálló ipart, kereskedést és gazdálkodást folytatnak, önálló háztartást alapítanak, azokat feltétlenül nagykorúaknak, vagyis olyanoknak kell tekinteni, akik magukról és ügyeikről minden tekintetben gondoskodni képesek. A kiskorúság meghosszabításának intézményét a tervezetből tör-

lendőnek tartja, mert a tervezet ezen intézményt oly szűk alapra fekteti (a kiskorú fejletlenségére) és fennállását oly rövid időhatárhoz (három év) köti, hogy ezek az intézmény életrevalóságát kétségessé teszik. Végül arról szól, hogy a gondnokság alá helyezés intézménye fentartandó és a gyámság alá helyezéssel együtt szabályozandó olyképen, hogy a gyámságra szorult személyére nézve kinevezett gyám, a gyámolt vagyonával szemben, mint gondnok szerepeljen, vagyis a személyt tekintve gyámnak, a vagyont tekintve, ugyanazon személy gondnoknak neveztessek.

Dr. Teller Miksa az előadó conclusiójával hozzájárul azok véleményéhez, akik a nagykorúság korhatárát 21 évre kívánják leszállítani. Az ipar és kereskedelem fejlődése, mely pedig a törvénykönyv megalkotásáig kétségtelenül nagy arányokat fog öltetni, maga után fogja vonni, hogy a polgárok tekintélyes százaléka ép 21—24 év között fogja magát önállósítani. Akár fentartjuk azonban a 24 éves korhatárt, akár leszállítjuk, a 921. § első bekezdése törlendő és csak az a kiskorú folytathasson a gyámhatóság engedélyével ipari vállalatot vagy üzletet, akit a gyámhatóság egyúttal nagykorúsításra érdemesnek tart.

Dr. Almási Antal szerint a korhatárt a felhozott statisztikai adatok mellett is 21 évben látszik ajánlatosnak megszabni. Nálunk a gazdasági önállóságra szóló törekvést elő kell mozdítani, a hiányzó vállalkozói szellemre csak felfrissítőleg hatna, ha a mozgékonyabb ifjúságnak tágabb teret engedünk és elvégre mi nem ártott meg az összes többi európai népeknek, tán nekünk sem fog ártani. A nőülés nagykorúsító hatását már a jog előtti egyenlőség is kívánatosá teszi. Képtelenségnek látszik azonban az önálló iparüzés általi nagykorúsítást kizárólag az iparüzemre szorítani. Az iparüzem sokkal nagyobb vagyoni terjedelmű kihatású és számú ügyletekkel kapcsolata sokkal fokozottabb előrelátást és gondosságot tételez fel, mint a magánjogi forgalom. Ezek alapján szinte komikusan hatna, ha az önálló ipart űző kiskorú szabadon rendelhetne az üzlete számára akárhány Bösendorfert, a lakása számára meg egyet se a gyám beleegyezése nélkül. A 924. §-ból a „rendelkezés“, mely mesterkélty fogalom, kihagyandó. Helyesen e szakasz akkor szólna, ha a kiskorú készpénzügyleteit az ügyleti ellenfél jóhiszeműsége esetében érvényeseknek venné.

Dr. Holitscher Szigfrid nem fektet különös súlyt a kiskorúak kivételes szerződésképeségének az ingyenes ügyletekre vonatkozó

szabályozására. Az ajándékozás ugyanis nem forgalmi ügylet. A szokásos alkalmi ajándékozások jelentőséggel egyáltalán nem bírnak. A tulajdonképeni ajándékozás pedig rendszerint alaposan előkészített ügylet, melynél a törvényes képviselő mellőzését sokkal ritkábban tapasztaljuk, mint a terhes szerződéseknél. Tulajdonképeni gyakorlati jelentőségét nyeri a kiskorúak korlátolt szerződésképségének kérdése a mindennapi forgalomban, a terhes szerződések körében. Az első, ami itt felmerül, az, hogy a kiskorú rendelkezése alatt levő vagyonából való fizetése a forgalomban elfogadhatók és meg nem támadhatók kell, hogy legyenek. Miután pedig érvényes a teljesítés, érvényesnek kell lennie az alapul szolgáló ügyletnek is. Ezt fejezi ki a Tervezet 924. §-a. De mindez csak akkor áll, ha a kiskorú a tényleges rendelkezésében lévő vagyonáról jogosítva is volt rendelkezni. Amit tehát a Tervezet 924. § 2. mondata kifejez, az egyáltalán nem a kiskorú szerződésképségének, hanem a nem jogosítottól való jogszerzésnek kérdése, melyet a Tervezet 629—631. §-ai már kielégítő módon szabályoznak. Nyilvánvaló, hogy nincs szükség külön szabályra, ha az idegen dolgot átruházó véletlenül kiskorú. De ugyanazon elbírálás alá esik, ha a kiskorú saját dolgát ruházza át, melyről nem volt jogosítva rendelkezni.

A Tervezet 924. §-a tehát az előadó 5. conclusiója értelmében módosítandó. Ily alakjában azonban nem fog vonatkozni a magát fentartó kiskorú keresményére, mert erre külön szabályt állít fel a Tervezet 920. §-a. Már pedig nincs ok a kiskorút vagyonának rendelkezésére bocsátott jövedelmei tekintetében fokozottabb védelemben részesíteni, mint keresménye tekintetében. A 920. § tehát egészen elejthető és elegendő a 924. §. A családjog feladata pedig meghatározni, mennyiben van kivonva a kiskorú keresménye a törvényes képviselő kezelése alól, mennyiben tekintendő tehát az a 924. § szempontjából a kiskorú rendelkezésére bocsátottnak. A Tervezet 921. §-a, vagyis az iparüzemre korlátozott szerződésképség helyett megfelelőbb, mai jogunknál megmaradva, ilyen esetekben a gyámhatóságra bízni, hogy a teljeskörűsítést mondja ki. A 921. § korlátja nem akadályozza meg, hogy az üzleti hitelezők a kiskorú törzsvagyonát is igénybe vegyék. Az egész védelem a nem üzleti, tehát rendszerint lényegtelenebb és az üzlet körét meghaladó, vagyis olyan ügyletekre vonatkozik, melyeknek a kiskorú kereskedő, ha eleget nem tesz, a magánjogi fele-

lőtlenség mellett a btkv. 416. § 1. pontjával jön összeütközésbe. Tagadhatlan bizonyos összefüggés a kötelmi szerződésképség és más téren, nevezetesen a család és öröklési jogi ügyletek körében való képség között. A szerződésképség és a végrendelezési képség (1819. §) korhatárait tekintve, már most azt látjuk, hogy nálunk jelenleg 24. és 12., a Tervezet szerint 24. és 14., Német-, Olasz- és Franciaországban 21, és 16., az új svájci codex szerint 20. és 18, a korhatárok, Angliában pedig mindkét képségre a 21. év. Emellett a code civil szerint a kiskorú mindig csak a vagyon feléről végrendelezhetik. A spatium tehát, mely nálunk van (12, illetve 10 év), a külföldön sehol sem tapasztalható, hanem reducálódik 5 és 2 évre, sőt egészen is elesik. Hazai viszonyokkal a végrendelezési képség alacsonyabb korhatárát nem lehet indokolni. A legitima aetas ezen maradványához, a 12 évvel való végrendelezhetőséghez tehát bátrabb kézzel is hozzá lehetett volna nyulni, mint a Tervezet teszi és mindenesetre a 18 éves korhatárt felállítani.

Végül *dr. Szladics Károly* előadó foglalta össze a vita anyagát, mely sok új szempontot és eszmét vetett fel.

*

Törvénytervezet az alapítványokról. A vallás- és közoktatásügyi ministeriumban előadói javaslat alakjában törvénytervezet készült az alapítványokról, mely véleményezés, illetőleg megvitatás végett elküldetett az összes egyházi főhatóságoknak és a magyar jogászegyletnek.

A törvénytervezet szerint az alapítvány az a vagyon, amely az állam által közérdekűnek elismert célra olyképp van rendelve, hogy a vagyon törzsállagának csonkíthatatlansága az állam által elismert módon állandóan biztosítva lévén, a vagyonnak használata vagy hozadéka a célát állandóan szolgálhatja. Az alapítványi célra rendelt vagyon önálló jogi személynek tekintendő. Az alapítványi közjogi biztosítása végett a minister jóváhagyására van szükség a jövőben keletkező oly alapítványoknál, amelyek oly célú kívának szolgálni, amely cél az arra tartozó összes kikötésekkel együtt törvényben, kormányhatóságilag jóváhagyott köz- vagy magántestületi szervezeti szabályokban, avagy a jelen törvény életbelépte után kormányhatóságilag jóváhagyott alapítványi alapító-okiratban szó szerint állami elismerésre még nem talált; amelyek céljának elfogadása tekintetében való nyilatkozatra oly jogi személy illetékes,

amely alapítványi vagyonkezelésre nem jogosult; amelyeknek vagyonkezelését az alapító nem arra a jogi személyre bizza, amely az alapítványi cél elfogadása tekintetében való nyilatkozatra illetékes; amelyeknek vagyonkezelését az alapító valamely ezután létesítendő, vagy pedig valamely alapítványi vagyon kezelésére jogosultsággal még nem bíró jogi személyre bizza; amelyek vagyonhozadékanak rendeltetésszerű felhasználása tekintetében való intézkedési jogot az alapító nem az alapítványi cél gondozására hivatott jogi személyre bizza, vagy pedig ebben az intézkedési jogkörben ezen a jogi személyen kívül másoknak különleges szerepet ad; amelyek vagyonának értéke 20,000 koronát meghalad; amelyeknél az alapító azt kívánja, hogy az alapítványi tőke, vagy annak bizonyos része bizonyos időn át tőkésítették. Magyar állampolgárok által létesített oly alapítványoknál, amelyek az 1867. évi XII. t.-cz. értelmében Ausztriával közösnek vett ügyek körébe tartozó intézményt kívánnak szolgálni, az alapítvány közjogi biztosítására szükséges jóváhagyás megadására a m. kir. honvédelmi minister illetékes. Az alapítványi vagyon kezelésére jogosult jogi személyekre nézve az alapítványi vagyon biztonsága tekintetében általában azon szabályok irányadók, amelyek az árvavagyon kezelésére nézve a városi törvényhatóságokra vonatkozólag érvényben vannak. Minden alapítványi vagyon kezelését és hozadékanak rendeltetésszerű felhasználását a kormány — esetleg biztosai útján — megvizsgálhatja. A kormány kezelése alatt álló alapítványi vagyon kezelése, úgyszintén e vagyon jövedelmének rendeltetésszerű felhasználása az állami számvevőszék ellenőrzése alá tartozik.

*

A budapesti kir. közjegyzői kamara f. évi február hó 18-án tartotta meg évi közgyűlését. Az elnöki tisztet, — Rupp Zsigmond kamarai elnök betegsége által akadályoztatván, — Zimányi Alajos budapesti kir. közjegyző töltötte be. Elnök előrebocsátja, hogy miután a lefolyt kamarai év — a politikai viszonyok kedvezőtlen alakulása folytán — a közjegyzői intézményt s a közjegyzők érdekeit érintő reformok kezdeményezésére nem volt alkalmas: a mai napra összehívott rendes közgyűlés tárgyát csupán a kamara múlt évi működéséről szóló jelentés, a zárszámadás és költségelőirányzat előterjesztése, továbbá az elnök és kamarai tagok megválasztása s az esetleges indítványok fogják képezni.

A felolvasott jelentésből közöljük a következő részleteket:

1. A lefolyt — 1905. — évben a kamarához beérkezett ügydarabok száma 791 volt (1904-ben 854).

A lefolyt évben beérkezett 791 ügydarab közül az év folyamán elintézést nyert 785 (1904-ben 851), elintézetlen maradt 6 (1904-ben 3).

2. Az ügydarabok között volt 6 panasz, amelyek közül közjegyző ellen irányult 5, közjegyzőhelyettes ellen 1. A panaszok közül a kamara saját hatáskörében elintézt 2-öt, a fegyelmi bírósághoz áttett 2-öt, 2 pedig elintézetlen maradt.

Ezzel szemben 1904-ben volt 6 panasz, melyek közül 4 közjegyző, 2 pedig helyettes ellen irányult. Ezek közül a kamara saját hatáskörében elintézt 5-öt, a 6-ik pedig folyamatban maradt.

3. Kamarai ülés volt a lefolyt évben 14 (1904-ben 15); közgyűlés pedig 1 (1904-ben szintén 1).

4. A kamara területén van — az 1905. év folyamán szervezett vámosmikolai kir. közjegyzői állást is beleértve — 45 közjegyzői állás; ezek közül az év végén egy (az ipolysági) kirendelt helyettesel volt betöltve, egy (a vámosmikolai) pedig betöltetlen, s így működő közjegyző volt az év folyamán 43 (1904-ben 42).

Az elmúlt év folyamán a kamara területén kinevezés nem volt, bárha az ipolysági közjegyzői állás már több mint $\frac{5}{4}$ éve üresedésben van, a vámosmikolai közjegyzői állás pedig a szervezését tárgyazó 9892/1905. I. M. E. számú ministeri rendelet értelmében már 1906. január 1-én elfoglalandó lett volna.

Ezzel szemben 1904-ben volt 3 kinevezés a kamara területén és pedig az egri, a tiszafüredi és a hatvani közjegyzői állásokra.

5. A kamaránál bejegyzett jelöltek száma az év végén 45-öt (1904-ben 42-öt tett; ezek közül állandó helyettesi rendelvénnyel 31-nek (1904-ben 27-nek) volt.

Az elmúlt évben bejegyeztetett 14 jelölt (1904-ben 13), ezek között 5 helyettes.

Töröltetett az év folyamán 9 jelölt (köztük 3 helyettes) s így az 1905. évi tényleges szaporodás 5.

6. Az elmúlt év folyamán a kamara 2 közjegyzői állásra hirdetett pályázatot, nevezetesen az ipolysági és a vámosmikolai közjegyzői állásokra. Ezek közül az ipolysági közjegyzői állásra beadott 38, a vámosmikolaira pedig 20 pályázat, s így a kamara által az elmúlt év folyamán felterjesztett pályázati kérvények összes száma 58-at tett.

Miután az ekként előterjesztett jelentésre senki észrevételt tenni nem kíván, elnök a jelentést egyhangúlag elfogadottnak jelenti ki.

Ezután elnök előterjeszti az általa megvizsgált és rendben talált múlt (1905.) évi zárszámadást és a folyó (1906.) évi költségelőirányzatot, melyeket a közgyűlés változatlanul elfogadott és megállapított.

A folyó (1906.) évi költségelőirányzat egyes tételeinek ismeretével kapcsolatosan előterjeszti elnök, hogy a magyar királyi posta- és távirdaigazgatóságtól folyó évi február 15-én — 34131/1906 szám alatt — olyan értelmű átirat érkezett a kamarához, amely szerint a kamara portomentessége csupán a feltétlenül portomentes hatóságokkal és községekkel való levelezésre terjed ki, minek folytán a kamara — pl. a közjegyzői és ügyvédi kamarákkal, közjegyzőkkel (és helyettesekkel) stb. portomentesen nem levelezhet. Sőt a posta- és távirdaigazgatóság nemcsak a jövőre nézve rendeli ezen eljárást követendőül, hanem egyben a multa nézve (a kamara legutóbbi postakönyve alapján) 1673 levél után 167 kor. 30 fill. postabér utólagos befizetésére is felhívja a kamarát.

A posta- és távirdaigazgatóság hivatkozott határozatának az a része, mely a portomentességet a jövőre nézve — az eddig állandóan követett gyakorlattal szemben — megszorítja, sajnos, jogilag helyes, amennyiben a vonatkozó — 1875. évi — ministeri rendelet s az ezzel kapcsolatos rendeletének, mint erről a kamara elnöksége a posta- és távirdahivatal fenti felhívása folytán a kereskedelemügyi ministerium posta- és távirdai osztályánál személyesen meggyőződött, tényleg akként rendelkeznek, hogy a közjegyzői kamarákat a portomentesség csupán a feltétlenül portomentes hatóságokkal és községekkel folytatott levelezésekre nézve illeti meg. Meltányosnak azonban ez a rendelkezés egyáltalán nem mondható, mivel a kamara több olyan tárgyban kénytelen levelezni a területén levő kir. közjegyzőkkel, amelyek szorosán véve sem a kamara, sem az egyes közjegyzők érdekében levőknek nem tekinthetők. Ilyenek például: az irodavizsgálatok, hagyatéki (félévi) kimutatások és ügyforgalmi és tevékenységi kimutatások körüli levelezések, nemkülönben a közgyűlés és kamarai ülések összehívását tárgyazó levelek.

Még sajtószzerűbb, hogy a közjegyzői kamarák egymással sem levelezhetnek portomentesen.

Miután a kamara kiadványai (különösen a helyettesítések tárgyában) évente igen tekintélyes számot képviselnek, az ezek postai kézbesítéseért járó postabérek évente igen jelentékeny összeggel növelnék a kamara kiadásait, mint ez a posta- és távirdaigazgatóság által követelt fenti összegből is következtethető.

Erre való tekintettel a kamara felterjesztést fog intézni az igazságügyministeriumhoz, hogy a vonatkozó — 1875. évi — rendeletet a kereskedelmi ministeriummal egyetértően akként változtassák meg, hogy a kamara portomentessége szintén feltétlenné tétessék és ne csupán a feltétlenül portomentes hatóságokkal és községekkel való levelezésre terjedjen ki. A közgyűlés elnök ebbeli előterjesztéseit tudomásul veszi.

Elnök továbbá — a felszaporodott kamarai kiadásokra való tekintettel — indítványozza, hogy az évi tagsági díj 12 koronáról

20 koronára emeltessék fel, amit a közgyűlés egyhangú határozattal magáévá is tett.

Az ezután megejtett választások eredményeképpen megválasztottak: elnöknek Rupp Zsigmond udvari tanácsos, budapesti kir. közjegyző; kamarai rendes tagoknak: Jakab Géza ujbudapesti közjegyző, dr. Charmant Oszkár, dr. Weinmann Fülöp udv. tanácsos és Zimányi Alajos budapesti kir. közjegyzők; póttagoknak pedig: Görgei István és Kiss Aladár budapesti kir. közjegyzők.

Több tárgy nem lévén, elnök a közgyűlést berekesztette.

*

Személyi hír. *Baditz Lajos*, kapuvári kir. közjegyző, a szombathelyi kir. közjegyzői kamara elnökének Ő Felsége a kir. tanácsosi címet adományozta.

Jogirodalom.

Dr. König Vilmos: A váltótörvény magyarázata. Budapest. Grill Károlynál.

Dr. Balog Arnold: Törvény és bíró. Dolgozatok az igazságügy köréből. Budapest. Politzer Zsigmondnál.

Dr. Wittmann Ernő: Tanulmányok az angol magánjog köréből. Budapest. Franklintársulat.

Dr. E. Nagy Olivér: A kath. alsó papság után való öröklési jogról. Budapest. A „Magyar Jogászujság“ kiadóhivatalánál.

Dr. Raffay Ferencz: A magyar magánjog kézikönyve. 2-ik kiadás. Eperjes. Sziklai Henriknél.

Králik Lajos: A magyar ügyvédség. Az ügyvédség multjából. I. kötet. Az Árpádok kora. Budapest. Franklintársulatnál.

Alföldy Ede: A magánjogi vétség. Budapest. Grill Károlynál.

Dr. Vályi Sándor: Magyar cégjog. Budapest. Franklintársulatnál.

*

P. Meyer: Das Erbrecht des BGB. Marburg. Elwert.

J. Pfaff: Ein Beitrag zur Lehre von den römischen Urkundspersonen. Wien. Manz.

A. Leinweber: Zur Reform des Erbschaftserwerbes. Wien. Manz.

A. Weissler: Kommentar z. Reichsgesetz über die Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit. Berlin. Otto Liebmann.